

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

Katedra historie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Husitské slavnosti v Tachově -
tradice a současnost**

Jana Cederová

Vedoucí práce: PaedDr. Naděžda Morávková, Ph.D.

Plzeň 2012

Zadání práce

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně s použitím uvedených pramenů a literatury.

V Plzni, dne 5. dubna 2012

.....

Poděkování

Za cenné rady a připomínky děkuji vedoucí mé bakalářské práce PaedDr. Naděždě Morávkové, Ph.D. a konzultantovi PhDr. Jiří Nenutilovi. Dále bych ráda poděkovala pamětníkům husitských slavností, a to konkrétně PhDr. Janě Hutníkové, Boženě Vaňkové, Marii Mirtlové, RNDr. Pavlu Řepovi a Františku Soukupovi, kteří svými rozhovory přispěli k zhotovení mé bakalářské práce.

Obsah

ÚVOD	7
1 HISTORICKÝ VÝVOJ TACHOVSKA PŘED ČTVRTOU KŘÍŽOVOU VÝPRAVOU (1427)	10
1.1 ČTVRTÁ KŘÍŽOVÁ VÝPRAVA	12
1.2 PÁTÁ KŘÍŽOVÁ VÝPRAVA.....	16
2 VÝVOJ TACHOVA PO HUSITSKÝCH VÁLKÁCH	17
2.1 HUSITSKÉ VĚDOMÍ V TACHOVĚ A OKOLÍ.....	17
2.2 HUSITSKÉ REVOLUČNÍ Hnutí V TACHOVĚ A OKOLÍ.....	18
3 OBDOBÍ PRVNÍ REPUBLIKY A PRVNÍ HUSITSKÉ OSLAVY V TACHOVĚ	19
4 HUSITSKÁ TRADICE PO 2. SVĚTOVÉ VÁLCE	22
4.1 HUSITSTVÍ JAKO SOUČÁST KOMUNISTICKÉ PROPAGANDY	23
4.2 PRVNÍ VELKÉ HUSITSKÉ SLAVNOSTI V REŽII KOMUNISTŮ	24
4.3 HUSITSKÉ OSLAVY V ROCE 1957	24
4.4 HUSITSKÉ OSLAVY V ROCE 1962.....	27
4.5 HUSITSKÉ OSLAVY V ROCE 1967	28
4.6 HUSITSKÉ OSLAVY V ROCE 1972.....	31
4.7 HUSITSKÉ OSLAVY V ROCE 1977	34
4.8 HUSITSKÉ OSLAVY V ROCE 1982.....	35
4.9 HUSITSKÉ OSLAVY V ROCE 1987	36
4.10 CHARAKTERISTIKA OSLAV DLE MILADY KRAUSOVÉ	38
4.11 ZHODNOCENÍ OSLAV V REŽII KOMUNISTICKÉHO REŽIMU	39
5 NOVODOBÉ HUSITSKÉ OSLAVY PO ROCE 1989	40
5.1 NOVODOBÉ HUSITSKÉ SLAVNOSTI V ROCE 1992	40
5.2 NOVODOBÉ HUSITSKÉ SLAVNOSTI V ROCE 1997	42
5.3 HISTORICKÉ SLAVNOSTI V TACHOVĚ	44
5.4 HUSITSKÉ SLAVNOSTI V ROCE 2002	46
5.5 HISTORICKÉ SLAVNOSTI V TACHOVĚ V LETECH 2003 AŽ 2006	47

5.6 HUSITSKÉ SLAVNOSTI V ROCE 2007	48
5.7 POKRAČOVÁNÍ HISTORICKÝCH SLAVNOSTÍ A HUSITSKÉ SLAVNOSTI V ROCE 2012 .	48
5.8 CHARAKTER NOVODOBÝCH HUSITSKÝCH OSLAV	49
5.9 SHRNUÍ NOVODOBÝCH HUSITSKÝCH OSLAV PO ROCE 1989	50
6 SROVNÁNÍ HUSITSKÝCH OSLAV V REŽII KOMUNISTŮ A NOVODOBÝCH HUSITSKÝCH OSLAV	52
ZÁVĚR	53
SUMMARY	56
SEZNAM LITERATURY	57
SEZNAM PŘÍLOH.....	60

Úvod

Tématem své bakalářské práce jsem si zvolila „Husitské slavnosti v Tachově – tradice a současnost“, protože dané téma je průřezové a vychází z události, která díky své tradici utváří moderní dějiny. Další důvod, který mě vedl k výzkumu daného tématu, byla také skutečnost, že žiji nedaleko města Tachova a husitských slavností jsem se vždy zúčastnila, a proto bych také ráda přispěla svojí prací k novému pohledu na husitské slavnosti v Tachově.

Cílem práce je představit historickou událost, vítězství husitů u Tachova v roce 1427, která se do historie Tachova tak pevně zapsala, že na její počest se konají slavnosti až do dnešní doby.

Cílem výzkumu je předložit důvod vzniku husitských slavností a jejich postupný vývoj. Sleduji záměr vytvoření husitských oslav pro propagaci vlastních ideologických záměrů, ale i nepopíratelný význam husitských slavností v Tachově pro identifikaci českého obyvatelstva v pohraničí.

Ve výzkumu nechci opomenout vývoj husitských slavností s ohledem na česko-německou otázku, která je s tématem svázána. Tachov je příhraniční město západočeského kraje a jeho historie je propojena s historií Německou. Ve své práci jsem si vytyčila také za cíl zjistit vývoj pohledu na německého obyvatelstva na husitské slavnosti, jelikož v blízkém pohraničí se do dnešní doby konají Drachenfesty, neboli zahánění draka. Tyto festivaly si připomínají historickou událost zastavení spanilých husitských jízd z příhraničních oblastí Česka.

V této práci bych ráda přinesla zcela nový pohled na novodobé husitské slavnosti v Tachově, který bude podložen prací s pamětníky a organizátory husitských slavností v Tachově a veškerými dostupnými materiály týkajícími se husitských oslav.

Text bakalářské práce jsem rozčlenila do šesti hlavních kapitol. První kapitola se věnuje historickému vývoji v oblasti Tachovska, který vedl ke konání čtvrté křížové výpravy. Ve druhé kapitole popisují vývoj husitské tradice v Tachově, po husitských válkách až do období první republiky. Také se věnuji názoru německého majoritního obyvatelstva v Tachově na husity a husitské tradice.

Třetí kapitola se věnuje husitské tradici za první republiky, kdy poprvé došlo ke konání oslav na počest 500. výročí vítězství husitů nad křižáky. V této kapitole také sleduji reakci německého obyvatelstva na konání oslav na počest husitů. Čtvrtá kapitola je věnována vzniku husitských slavností, jejichž zakladatelem byli komunisté. Předkládám důvod vzniku slavností a jejich vývoj v režii komunistů. Neopomínám předložit využití husitských slavností a husitské tradice ve prospěch vládnoucích komunistů. V předposlední, šesté kapitole, se věnuji proměně husitských slavností po roce 1989 a utváření nového charakteru novodobých husitských oslav v souvislosti s vytvořením nové česko-německé spolupráce. V poslední, sedmé kapitole, předkládám srovnání husitských slavností v režii komunistů a novodobých husitských slavností.

Při svém výzkumu jsme pracovala převážně přímo v dějišti husitských oslav, a to v Tachově. Materiály ke své práci jsem především získávala ze Státního okresního archivu v Tachově, Muzea Českého lesa v Tachově a Městského kulturního střediska, která jsem několikrát navštívila. Nezapomněla jsem ani navštívit místa rekonstrukce bitvy při husitských slavnostech a prohlédnout si husitský památník na Vrchu Vysoká.

Odbornou regionální literaturu ke své práci jsem získávala ze Studijní a vědecké knihovny Plzeňského kraje, knihovny Západočeské univerzity, knihovny muzea Českého lesa a knihovny archivu Tachova.

Má práce vznikla hlavně díky práci s místními pamětníky. Konkrétně jsem hovořila s PhDr. Janou Hutníkovou - ředitelkou Muzea Českého lesa, která i na téma husitských oslav v režii komunistů vydala článek. PhDr. Jana Hutníková se účastnila jak oslav v režii komunistů, tak i novodobých oslav, ve kterých jako ředitelka muzea spolupracovala na jejich organizaci. Osobně se také účastnila vzniku a organizaci historických oslav v Tachově.

Z dalších významných pamětníků, se kterými jsem měla možnost se setkat, byl RNDr. Pavel Řepa, který významně přispěl do průběhu husitských oslav nejen za režie komunistů, ale i novodobých. RNDr. Pavel Řepa se účastnil všech jízd husitského vozu jako pasažér a v novodobých oslavách při jízdě husitského vozu zastával roli Jana Husa. Navíc je člen místního divadelního souboru Komedyjanti, kteří spoluprací s divadelním souborem z nedalekého městečka Bärnau.

Další z pamětníků, se kterými jsem se setkala, je paní Božena Vaňková, která je ředitelkou Městského kulturního střediska v Tachově a organizuje přípravu novodobých husitských i historických oslav v Tachově. Na městském kulturním středisku však pracuje již od 80. let a měla možnost pozorovat vývoj husitských oslav až do dnešní doby.

František Soukup byl další z pamětníků, se kterými jsem se setkala. František Soukup společně se svým synem Romanem Soukupem patří mezi hlavní zakladatele historických slavností v Tachově.

Poslední z pamětníků, se kterými jsem se setkala, byla paní Marie Mirtlová, která pracovala na Městském kulturním středisku v Tachově a společně se svým manželem, který byl v době komunismu ředitelem Městského kulturního střediska, spolupracovala na organizaci husitských slavností.

Měla jsem štěstí na setkání a vlídné přijetí aktéry nejnovější historie novodobých oslav a práci jsem tak obohatila o jejich vzpomínky a postřehy.

1 Historický vývoj Tachovska před čtvrtou křížovou výpravou (1427)

Západní Čechy jsou regionem na hranicích českého království a Svaté říše římské národa německého. Královská města Tachov a Stříbro, založená za Přemysla Otakara II., byla oporou královské moci v pohraničním prostoru. Dalším opěrným bodem byl hrad Přimda, datovaný už od 12. století. Významná cesta z Prahy do Norimberka, zvaná Zlatá cesta (Golden Strasse), procházela z Prahy přes Plzeň, Stříbro, Tachov, Bärnau dále do Německa. Právě po této cestě odešel do Kostnice Mistr Jan Hus.

Na území dnešního Tachovska nenašlo husitství zpočátku přílišné odezvy. Většinu území držela katolická šlechta a zbylá moc byla v rukou církevních panství. Pro severozápadní Čechy byly opěrnými body katolický Cheb s německou podporou, Elstenberské panství a panství pánů ze Švamberka a Kolovratů.¹ Jeden z nejbohatších vlastníků světských panství v předhusitských dobách byl Bohuslav VI. ze Švamberka. Mezi další movité světské feudály patřili například páni z Kolovrat.

Většina šlechty ze západních Čech setrvala na straně katolické víry a rozhodla se uhájit její pozice. Město Plzeň společně s ostatními katolickými spojenci v západních Čechách vytvořila spojenecký vztah - landfríd². Město Tachov také patřilo do landfrídu. Do čela landfrídu se postavil Bohuslav VI. ze Švamberka.³

¹ NENUTIL, N. J. *Obležení stříbra a bitva o Tachov 1427*, s. 7.

² Výraz označující smluvní dohody správních celků v rámci země o míru. Tyto dohody uzavírala katolická strana, přičemž jim primárně sloužily jako základ vojenské organizace. Nejznámější je právě plzeňský landfríd uzavřený západočeskou šlechtou a potvrzený císařem Zikmundem dne 29. října 1420. viz. VOJÁČEK, L. - SCHELLE, K. - KNOLL, V. *České právní dějiny*. Plzeň: 2010, vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 45.

³ JÁNSKÝ, J. *Páni ze Švamberka - pětisetletá sága rodu s erbem labutě*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2006, s. 52.

První husitské tažení do západních Čech skončila úspěchem pro husity, kteří obsadili bohaté kláštery Chotěšov a Kladruby. Ale jeden z nejdůležitějších úspěchů Jana Žižky bylo obsazení hradu Krasíkov a zajetí Bohuslava VI. ze Švamberka.⁴

Další husitské tažení do západních Čech byla směřována proti městu Tachovu. Jan Žižka dne 14. 1. 1421 dobyl tachovské předměstí a chystal se k rozhodujícímu útoku. Tachovští však požádali o pomoc krále Zikmunda, který táhl Tachovu na pomoc s vojskem z Litoměřic. Jan Žižka od rozhodujícího útoku upustil, z důvodu značné přesily, ale také kvůli požáru, který propukl v místech, kde pobývala husitská vojska.⁵

Plzeňští pak zahájili bitvy o dobytí hradu Krasíkov. Po prvním neúspěšném útoku plzeňští hrad Krasíkov dobyli nazpět koncem února roku 1422.

Po smrti Jana Žižky se ujímá vedení husitského vojska právě Bohuslav VI. ze Švamberka. Pod jeho vedením provedlo husitské vojsko neúspěšné vpády do západních Čech. Roku 1425 Bohuslav ze Švamberka padl a do čela husitského vojska se roku 1426 postavil Prokop Holý.⁶

Do roku 1426 patřilo území severozápadních Čech mezi nejsouvislejší katolická území v Českém království, hlavní zásluhou dominantního katolického Chebu. Území ležící severozápadně od Plzně bylo výlučně v rukou katolické církve. Ke zvratu dochází až v září 1426, kdy se vedení husitských vojsk ujímá Prokop Holý a posílá do Stříbra část svého vojska v čele s hejtmanem Přibíkem z Klenové. Dne 28. 9. 1426 na svatého Václava dobývají husité město Stříbro a Přibík z Klenové se stává místním husitským

⁴ Bohuslav VI. ze Švamberka byl vězněn v husitském vězení v Přibenicích. Po čase věznění byl roztrpčen nezájmem císaře Zikmunda a svých příbuzných o jeho osobu. Východisko z této situace našel v konverzi ke kalichu. Bohuslav VI. změnil stranu, stal se významným husitským hejtmanem a hlavně se mohl opět vrátit k dráze válečníka. viz. JÁNSKÝ, J. *Páni ze Švamberka - pětisetletá sága rodu s erbem labutě*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2006, s. 55.

⁵ PROCHÁZKA, Z. *Město Tachov*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 1997, s. 18.

⁶ FRANKENBERGER, O. Bitva u Tachova 1427. In: *Sborník okresního muzea v Tachově 1982/15*. Tachov: Okresní muzeum v Tachově, 1982, s. 47.

hejtmanem. Přibík z Klenové město napadl před svítáním, přešel hradby a zmocnil se tudíž města beze ztrát na životech na obou stranách.⁷

1.1 Čtvrtá křížová výprava

Dobytí Stříbra husity znamenalo značné ohrožení katolické strany v západních Čechách. Ale obavy dolehly také na sousední země, znepokojené vývojem situace v Čechách a hrozícím husitskému tažení do jejich a okolních zemích. Proto se roku 1427 schází říšský sněm ve Frankfurtu.⁸ Na frankfurtský sněm se dostavili tři arcibiskupové a kurfiřti. Na sněmu pouze chyběl český kurfiřt, král Zikmund. „*Hned v den zahájení, 27. dubna, vyhlásili kurfiřti, že husité a kacíři v Čechách, kteří působí svaté křesťanské víře nová a nová příkoří a zla, musí být ztrestáni a vyhubeni. Proto nařizují, aby v neděli na den sv. Pavla a Petra, tj. 29. června, bylo započato válečné tažení čtyřmi proudy do Čech.*“⁹

Na říšském sněmu byla projednána taktika válečného tažení jako poučení z neúspěšných předchozích výprav. Na jednání byl vypracován vojenský řád pro křížácká vojska.¹⁰ Na sněmu také byla stanovena válečná výzbroj vojska, které mělo být opatřeno válečnými vozy, které pomohly husitům k vítězství v mnoha bitvách. Vojsko mělo být vyzbrojeno palným zbraněmi v rozsahu 9 těžkých a 69 polních děl. K tomu 222 ručnic mělo být opatřeno pro vojsko určené k tažení do Čech.¹¹

Již při přípravě čtvrté křížové výpravy došlo k značným chybám, a to především s určením vrchního velitele tažení. Tato chyba se zřejmě křížáckým vojskům stala osudnou. Na frankfurtském sněmu byl určen hlavním velitelem arcibiskup kolínský, který kdyby se nedostavil, tak by byl nahrazen arcibiskupem trevírským a pokud by se ani on nedostavil, funkce hlavního velitele by připadla na arcibiskupa mohučského.

⁷ NENUTIL, N. J. *Obležení stříbra a bitva o Tachov 1427*, s. 8.

⁸ TRUBAČOVÁ, J. Průběh husitských válek na Tachovsku. In: *Sborník okresního muzea v Tachově 1982/15*. Tachov: Okresní muzeum v Tachově, 1982, s. 60.

⁹ BYSTRICKÝ, V. - WASKA, K. *O vyhnání křížáků z Čech roku 1427*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1982, s. 13.

¹⁰ Tamtéž, s. 14.

¹¹ FRANKENBERGER, O. Bitva u Tachova 1427. In: *Sborník okresního muzea v Tachově 1982/15*. Tachov: Okresní muzeum v Tachově, 1982, s. 46.

Jeden z těchto hlavních velitelů si však měl ještě k sobě zvolit spoluvelitele ze strany světských feudálů.

Nejsilnější křižácká vojska měla v plánu zaútočit na Čechy ze západu. Tyto skupinu tvořily oddíly z Bavorska, Švábska, Frank a Porýní.¹² Křížová výprava měla velkou podporu ze strany landfrídu a Chebska. I po dobytí Stříbra husity byly západní Čechy silně katolické a stmelené proti husitům. Katolická strana byla v západních Čechách hájena Plzeňským lanfrídem, v čele s Plzní, Tachovem a Chebem a Loktem. Po bitvě u Ústí nad Labem a na základě vyvíjející se situace v Čechách, podepsala katolická strana západních Čech mezi sebou smlouvu dne 28. 10. 1426, že budou společnou silou proti husitům.¹³

Na začátku července se křižácká vojska vydala k boji dvěma proudy. Jako první vyrazily oddíly arcibiskupa Otty Trevírského, které došly až k Weidenu a měly v úmyslu postupovat dále směrem na Tachov. Druhý proud, vedený kurfiřtem Fridrichem Hohenzollernským, biskupy würzburgským a bamberským, se shromáždil v Chebu. Od počátku tažení existovalo velké napětí mezi hlavními veliteli, arcibiskupem Trevírským a Fridrichem Hohenzollernským, a to z důvodu rozdílných názorů na velení a tažení křižáckých vojsk do Čech. Fridrich měl v úmyslu táhnout přes město Slané na Prahu, zatímco arcibiskup chtěl dobýt zpátky město Stříbro.¹⁴

Křižácká vojska vedená arcibiskupem Ottou, postupně dorazila kolem poloviny července k Tachovu, který však minula a utábořila se u Plané. Tam vyčkávala na příchod Fridrichových oddílů a připravovala útok na Stříbro, které bylo, podle jejich průzkumníků, snadno dobytelné.

Když už zamýšlel arcibiskup táhnout na Stříbro, přišla zpráva od Fridricha Hohenzollerna, který zdůvodňuje změnu svého tažení se severním proudem a žádá, aby se i arcibiskupovy oddíly připojily k němu. Arcibiskup však nechtěl za žádnou cenu

¹² FRANKENBERGER, O. Bitva u Tachova 1427. In: *Sborník okresního muzea v Tachově 1982/15*. Tachov: Okresní muzeum v Tachově, 1982, s. 46.

¹³ TRUBAČOVÁ, J. Průběh husitských válek na Tachovsku. In: *Sborník okresního muzea v Tachově 1982/15*. Tachov: Okresní muzeum v Tachově, 1982, s. 60.

¹⁴ ČORNEJ, P. *Velké dějiny země Koruny české 1402-1437*. Praha: Paseka, 2010, s. 487.

měnit plán svého tažení. Proto došlo k rozhodnutí, že bude svolána schůze o dalším postupu tažení. Arcibiskup měl v úmyslu přinutit Fridricha i se severním proudem, aby se podřídili jeho velení.¹⁵

Místem pro schůzku byl vybrán tepelský premonstrátský klášter, do kterého se vypravil arcibiskup Otto společně s vévodou Ottou Bavorským. Tam pravděpodobně několik dní čekali na příchod Fridricha Braniborského, který se však nedostavil. Dne 20. července vyrazili oba Ottové nazpět do ležení u Plané. Z důvodu špatné situace v táboře byla svolána válečná rada, která rozhodla o zahájení tažení proti Stříbru dne 22. července.¹⁶

Dne 23. 7. bylo město obleženo křižáckým vojskem a vojskem plzeňského landfrídu, celkový počet vojáků byl kolem 80 000.¹⁷ Město Stříbro hájil Přibík z Klenové s počtem 200 mužů, poskytnutých Janem Zmrzlíkem ze Svojšína. Na konci července dorazil k městu Fridrich Braniborský společně s Fridrichem mladším Saským. Fridrich Braniborský se však dlouho obléhání Stříbra nezúčastnil z důvodu, že onemocněl a jel hledat lékařskou pomoc do Tachova.¹⁸

Husitská vojska se shromažďovala před Karlštejnem.¹⁹ Jakmile došly zprávy o postupu křižáckých vojsk, začali se husité rychle soustřeďovat u Rokycan dne 1. 8. 1427, aby vyrazila Stříbru na pomoc. Jakmile se křižáckému vojsku dostávají informace o plánech husitů, opouští od obléhání Stříbra a chtějí vytáhnout proti husitům.²⁰

Křižáci se rozhodli, že vyšlou 3000 jezdců proti husitům, aby zabrzdili jejich postup a křižáci tak mohli přesunout své dělostřelectvo, vojsko na strategické místo, kde se měla odehrávat hlavní bitva²¹. Na večer dne 2. srpna začínají být děla odvážena na vybrané místo střetu, tzv. Šibeniční vrch, který se nachází asi 2 km západně od města Stříbra.

¹⁵ BYSTRICKÝ, V. - WASKA, K.. *O vyhnání křižáků z Čech roku 1427*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1982, s. 14.

¹⁶ ŠMAHEL, F. *Husitská revoluce 3*. Praha: Karolinum, 1996, s. 196.

¹⁷ ŠLAJER, J. *Husitství v našem kraji*. Plzeň: Krajské nakladatelství v Plzni, 1963, s. 65.

¹⁸ BYSTRICKÝ, V. - WASKA, K. *O vyhnání křižáků z Čech roku 1427*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1982, s. 29.

¹⁹ Tamtéž, s. 29.

²⁰ ŠLAJER, J. *Husitství v našem kraji*. Plzeň: Krajské nakladatelství v Plzni, 1963, s. 66.

²¹ ŠMAHEL, F. *Husitská revoluce 3*. Praha: Karolinum, 1996, s. 197.

Kolem půlnoci se vrátil vévoda Jindřich se svými jezdci, kteří přivezli zprávu, že husité už jsou nedaleko. Vyslané jezdecko, které mělo husity zdržet, však s nimi vůbec do kontaktu nepřišlo, jelikož neměli odvahu husity napadnout.²²

„V neděli 3. srpna ráno vypukla při zmatených přesunech na vyhlédnuté bojiště panika, kterou zvýšily požáry v obléhajících lešeních.“²³ Při ohni vznikl obrovský zmatek. Zásobovací oddíly se snažily dostat na cestu, která byla přeplněná, takže docházelo k tvoření dopravní zácpy. Navíc řada křížáků byla znepokojena rychlým návratem vyslaných jezďů proti křížákům a jejich zprávami o blízkosti husitů. Proto si řada z nich myslala, že husité přecházejí do útoku. Zmatek, který při neorganizovaném přesunu vznikl, vyústil ve všeobecný útek křížáckého vojska.²⁴

Křížáci se objevují již kolem poledne v Tachově. Řada z nich ještě téhož dne opouští hranice. Kardinál Henry Beaufort, který teprve nedávno dorazil z Norimberku do Tachova, byl otřesen morálkou křížového vojska, a proto ihned svolává válečnou radu. Papežský legát vystoupal společně s knížaty na návrší nad Tachovem. Zde také rozvinul korouhev s obrazem ukřižovaného Krista a začal promlouvat o morálce a záchraně křesťanství víry.

Řeč kardinála nejspíš na část velitelů zapůsobila, jelikož byli odhodláni k boji. Ovšem otázka velení se stala pro další vývoj křížáckého boje osudná. Kardinál podal korouhev falchraběti Janu Neumartskému jako symbol velení. Došlo k hádce a následné strkanici, při které spadla korouhev s ukřižovaným Kristem na zem. Takové zneuctění posvátného symbolu všechny zúčastněné tak rozrušilo, že sedli na koně a vyrazili k hranici.²⁵ Jen malá část křížáků zůstala ve městě. Tachov byl lépe opevněn než město Stříbro a navíc měl také silnější posádku. Již 4. srpna bylo přitáhnutými husity zahájeno ostřelování města, které trvalo týden. Dne 11. srpna se husité dostávají do

²² BYSTRICKÝ, V. - WASKA, K. *O vyhnání křížáků z Čech roku 1427*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1982, s. 32.

²³ ŠMAHEL, F. *Husitská revoluce 3*. Praha: Karolinum, 1996, s. 197.

²⁴ BYSTRICKÝ, V. - WASKA, K. *O vyhnání křížáků z Čech roku 1427*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1982, s. 33.

²⁵ NENUTIL, N. J. *Obležení stříbra a bitva o Tachov 1427*, s. 20-22.

města. Malá část bránících město se uchýlila do tachovského hradu, který bránili až do 14. srpna, kdy je hlad donutil ke kapitulaci.²⁶

Město Tachov bylo obsazeno sirotčí posádkou pod vedením hejtmana Buzka ze Smolotyl, což pro Tachovany znamenalo přestup na víru podobojí.²⁷ V roce 1429 se již uvádí jako hejtman Tachova Sezima Točník.²⁸

Po čtvrté křížové výpravě byla silná katolická strana na hranicích západních Čech vyvrácena.

1.2 Pátá křížová výprava

V červnu 1431 dochází opět za českými hranicemi v Bavorsku k soustředování křížácké armády pod vedením kardinála Juliana Cesariniho. V počtu již pátá křížová výprava měla být, co do počtu vojska, nejpočetnější a největší, jaká kdy proti Čechům měla být postavena. Dne 1. srpna překročila křížácká vojska hranice Čech a zamířila k Tachovu. Husitská posádka však byla na blížící se křížáky dobře připravena.²⁹ Po neúspěšném několikadenním obležení Tachova se křížácká vojska dne 8. srpna 1431 hnula od Tachova směrem na Domažlice. Další důvod pro upuštění od dobývání města byl i fakt, že toto území již bylo bez jakýkoliv zásob. Veškeré zásoby byly rozebrány protivníkem - husity.³⁰

²⁶ FRANKENBERGER, O. Bitva u Tachova 1427. In: *Sborník okresního muzea v Tachově 1982/16*. Tachov: Okresní muzeum v Tachově, 1982, s. 53.

²⁷ NENUTIL, J. N. *Obležení Stříbra a bitva o Tachov 1427*, s. 23.

²⁸ SOKA Tachov. *Pamětní kniha České Obecní školy v Tachově 1921- 1938*, s. 3.

²⁹ ŠLAJER, J. *Husitství v našem kraji*. Plzeň: Krajské nakladatelství v Plzni, 1963, s. 69.

³⁰ ŠMAHEL, F. *Husitská revoluce 3*. Praha: Karolinum, 1996, s. 41.

2 Vývoj Tachova po husitských válkách

Roku 1434 získává zástavní právo na město Jindřich z Metelska. Od tohoto období se vystřídal mnoho šlechtických rodů jako držitelů města Tachova. V 16. století došlo k poněmčení města, ale většina obyvatel byla luterského vyznání. Po bitvě na Bílé hoře roku 1620 bylo město potrestáno císařem za protihabsburský postoj tím, že se z města královského stalo poddanské a stalo se dědičným majetkem Jana Filipa Husmannna z Namedy.

Německé obyvatelstvo, zvláště po rekatolizaci, mělo velmi jednoznačný pohled na husitství, které pro ně, jako řádně věřící katolíky, bylo nepřijatelné. Jakékoliv projevy husitství byly vykládány jako forma protiněmeckého hnutí.³¹

2.1 Husitské vědomí v Tachově a okolí

Porážka čtvrté křížové výpravy zanechala v obyvatelstvu Tachovska značné stopy. Ve starších dobách bylo z generace na generaci ústně vyprávěno o úspěchu husitů nad křižáky během čtvrté křížové výpravy. Tato tradice byla spíše lokální v oblasti Tachova a Stříbra.

V dřívějších dobách byla vzpomínka Tachova na husitství pojímána jako období utrpení města.³² Odsouzení husitů symbolizoval název jedné z tachovských uliček Blutgasse (krvavá), kde došlo k největšímu boji při dobývání města roku 1427. Pověst od historika Theobalda ze 17. století hovoří o místním vrchu Greinerberg (Plakáč), kde měli být oplakáváni padlí křižáci.

I ve městě Stříbře je zachyceno v 17. století povědomí obyvatel o statečné obraně města Doubravy proti křižáckým vojskům. Obyvatelstvo Stříbra si uvědomovalo velký úspěch města, které bylo obléháno několikanásobně početnější křižáckou armádou, ale město pokořeno nebylo.

³¹ KRAUSOVÁ, M. *Husitské války v historickém povědomí obyvatel česko-bavorského pohraničí*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2000, s. 79.

³² BYSTRICKÝ, V. - WASKA, K. *O vyhnání křižáků z Čech roku 1427*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1982, s. 44.

Po přestavbě stříbrské radnice v 19. století bylo obyvatelstvem prosazeno zhotovení obrazu obrany města proti křižáckým vojskům. Ten výtvar byl umístěn do průčelí radnice.³³

2.2 Husitské revoluční hnutí v Tachově a okolí

Po porážce husitů u Lipan roku 1434, se pokusila katolická církev o prosazení nového svátku, který měl být pořádán na paměť osvobození Plzně od obležení husitů 8. května 1434. Svátek sloužil katolické církvi v boji proti revoluční husitské ideologii, která nadále v oblasti panovala³⁴.

I přes značné úsilí se katolické protireformaci nepodařilo v myslích obyvatel západočeského kraje vymítit vzpomínky na husitství a vítězné boje husitských vojsk proti několikanásobné přesile. Jak velké úsilí katolické církve bylo o zničení kultu Jana Husa a husitství svědčí fakt, že chtěli vytvořit uctívání nového kultu osobnosti, a to Jana Nepomuckého. Tento počín katolické církve je ale pro nás dokladem, že v 18. století bylo značné povědomí obyvatelstva západních Čech o Janu Husovi a husitství.³⁵

V 19. století již začíná být v místních husitských tradicích zdůrazňována národnostní stránka husitství, a to především z důvodu útisku a pohlcování českých obyvatel německým obyvatelstvem. Němečtí historikové i jiní pracovníci k husitství zauímají zcela rozdílný postoj. V husitství a v husitských válkách vidí ukrutnost a nekulturnost, která napáchala značné škody.³⁶ Mezi nejznámější německé autory na Tachovsku, prosazující negativistický postoj k husitství, byl Josef Stocklów a tachovský učitel Josef Köferle.³⁷

³³ KRAUSOVÁ, M. *Husitské války v historickém povědomí obyvatel česko-bavorského pohraničí*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2000, s. 80.

³⁴ ŠLAJER, J. *Husitství v našem kraji*. Plzeň: Krajské nakladatelství v Plzni, 1963, s. 85.

³⁵ I přes dobově podmíněný konfrontační ráz jde o teze, které ilustrují národnostní boj i jeho pozdější ideologické interpretace viz ŠLAJER, J. *Husitství v našem kraji*. Plzeň: Krajské nakladatelství v Plzni, 1963, s. 87.

³⁶ BYSTRICKÝ, V. - WASKA, K. *O vyhnání křižáků z Čech roku 1427*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1982, s. 33.

³⁷ KRAUSOVÁ, M. *Husitské války v historickém povědomí obyvatel česko-bavorského pohraničí*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2000, s. 80.

3 Období první republiky a první husitské oslavy v Tachově

Za první republiky dochází k přílivu českého obyvatelstva do značně německého Tachova. V roce 1921 se přihlásilo k československé národnosti 176 osob a k národnosti německé se přihlásili 6469 osob. V roce 1930 stoupl počet Čechů na 448. Do Tachova přicházeli především vzdělaní úředníci, kteří do Tachova přinášeli husitskou tradici.³⁸

První pokus v Tachově na oslavu husitské tradice a vítězství v čtvrté křížové výpravě se rozhodly zorganizovat Národní odboj jednoty pošumavské, Československá obec legionářská společně s Obecní školou v Tachově. Dne 7. srpna 1927 se konala slavnost na památku 500. výročí vítězství husitských vojsk nad křížáckými vojsky v bitvě u Tachova roku 1427.³⁹ Slavnost měla charakter národní, neboť na ní dorazily české menšiny z okolí. Na slavnost přijížděli účastníci i z Chebu, Domažlic a z Plzně byl navíc do Tachova vypraven vlak. Z tachovského nádraží se průvod vydal s doprovodem hudby na prostranství před budovou Obecní školy v Tachově. V těchto místech byl také postaven pomník na památku čtvrté křížové výpravy. Pomník měl podobu čtyřbokého jehlanu, který byl na vrcholu ozdoben bronzovým kalichem a na přední straně byla umístěna bronzová deska s nápisem. Deska byla vyhotovena podle návrhu místního učitele O. Peroutky. Pomník byl vyroben ze žulových kamenů a dosahoval výšky 3 metrů.⁴⁰ Slavnosti pokračovaly projevy obyvatel českých menšin.

Oslavy husitství byly projevem českých menšin v pohraničí proti protičesky smýšlejícímu německému obyvatelstvu a utlačování českého obyvatelstva obyvatelstvem německým, které mělo v pohraničí značnou přesilu.⁴¹

Německé obyvatelstvo bylo konáním slavnosti velmi pobouřeno a rozhodlo se jednat. Na stránkách novin „Meiser Zeitung“ se objevila hesla k německému obyvatelstvu, aby

³⁸ KRAUSOVÁ, M. *Husitské války v historickém povědomí obyvatel česko-bavorského pohraničí*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2000, s. 80.

³⁹ SOKA Tachov. Pamětní kniha České Obecní školy v Tachově 1921- 1938, ss. 37- 38.

⁴⁰ Viz. Příloha číslo 1.

⁴¹ BYSTRICKÝ, V. - WASKA, K. *O vyhnání křížáků z Čech roku 1427*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1982, ss. 45-46.

se sjednotili a zúčastnili „Německého dne“, který měl být jako protiváha k uskutečněné husitské slavnosti.⁴²

Dne 5. července 1930 uspořádal místní odbor N. J. P. (Národní jednoty pošumavské) a místní posádka oslavu na památku Jana Husa. Ve večerních hodinách započal lampionový průvod s hudbou. Včele průvodu šla místní vojenská posádka, za ní hudba, děti a pak ženy s muži. Průvod přešel bez vyrušení městem a pokračoval na vrch Vysoká, kde byla po příchodu zapálena hranice a přednesena slavnostní řeč ředitelem berního úřadu Vojtěchem Turkem. Potom zazněla od místního sboru píseň „Hranice vzplála“ a zazněly také obě státní hymny. Počet zúčastněných byl ohromný a byla mezi nimi i řada obyvatel německé národnosti.⁴³

V roce 1931 byla uspořádána další oslava na památku Jana Husa za účasti všech místních spolků a místní posádky. Účast na oslavě byla veliká, ale nečekaná bouře tuto oslavu zkrátila.⁴⁴

Oslavy na památku Jana Husa v roce 1932 měly obdobný charakter, jako oslavy konané v roce 1930. Slavnostní řeč nyní byla pronesena Jaroslavem Svobodou, velitelem místní tachovské posádky. Účast na slavnostech byla opět obrovská a velmi překvapila účast německých evangelíků.⁴⁵

V roce 1933 byla slavnost na počest Jana Husa opět uspořádána Jednotou pošumavskou, Československou obcí pošumavskou, Tělovýchovnou jednotou Sokol a místní posádkou. Na slavnosti pronesl slavnostní řeč opět Jaroslav Svoboda a jeho řeč byla ukončena protestem proti útisku Lužických Srbů.⁴⁶

⁴² KRAUSOVÁ, M. *Husitské války v historickém povědomí obyvatel česko-bavorského pohraničí*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2000, s. 81.

⁴³ SOKA Tachov. Pamětní kniha České Obecní školy v Tachově 1921- 1938, s. 66.

⁴⁴ Tamtéž, s. 78.

⁴⁵ Tamtéž, s. 91.

⁴⁶ SOKA Tachov. Pamětní kniha České Obecní školy v Tachově 1921- 1938, s. 106.

Ani v roce 1934 nebyla přerušena pravidelnost konání oslavy Jana Husa, která měla obvyklý charakter. Slavnostní řeč byla pronesena Antonínem Němcem a oslavy se zúčastnilo mnoho obyvatel německé národnosti.⁴⁷

V letech 1935 a 1936 měly oslavy zcela stejný program.⁴⁸ O účasti německého obyvatelstva již nejsou žádné zmínky, ale je zřejmé, že se velmi snížila jejich účast nebo úplně skončila. Po roce 1936 již nejsou žádné záznamy o konání slavností na počest Jana Husa. Neúčast německého obyvatelstva na oslavách Jana Husa a pozdější nekonání oslav lze přičíst jako následek zostřené politické a národnostní situace v pohraničí a vlivem Hitlerovy strany NSDAP. Po nacistickém zaboru pohraničí a okupaci Československa pak dochází k totálnímu útlumu husitské tradice nejen na Tachovsku.

⁴⁷ SOkA Tachov. Pamětní kniha České Obecní školy v Tachově 1921- 1938, s. 119.

⁴⁸ Tamtéž, ss. 134, 148.

4 Husitská tradice po 2. světové válce

Po skončení 2. světové války dochází k vysídlení německého obyvatelstva. V kruzích vysídlených Němců, tedy po roce 1945, je u většiny německých autorů (nehistoriků) husitství nadále chápáno a interpretováno jako protiněmecké hnutí. Husité jsou představováni jako nelidští dobyvatelé, ničitelé kulturních hodnot, kteří plenili kláštery a vraždili mnichy.⁴⁹ Na Tachovsku v té době už vytváří novou kulturu přicházející Češi a reemigranti.

Vlivem odsunu německého obyvatelstva je pohraničí značně vylidněné. Proto dochází k přílivu nových obyvatel, a to Čechů jak z území Čech a Moravy, ale také z Volyně a Polska. V roce 1947 přichází hlavně reemigranti z Rumunska a Maďarska.⁵⁰ V roce 1946 zvítězili s velkou převahou na Tachovsku komunisté. S nástupem komunismu však dochází k odebírání polí a znárodnování živností. „*Sounáležitost obyvatel s krajinou, vytvoření domova tedy proběhne v rovině ideově kulturní.*“⁵¹ Poloha Tachovska u hranic se Spolkovou republikou Německou se ukázala jako určující pro budování místních historických tradic. Snahou komunistů bylo, aby nově příchozí obyvatelé na základě historické tradice měli pozitivní vztah k novému domovu.⁵² Jejich hlavní snahou bylo, aby pohraničí (Tachovsko) bylo opěrným bodem jejich režimu. Proto také obyvatelům předkládají historickou tradici Chodů, a to především jejich hraničářskou službu.

Tradice husitství, která byla rozvíjena již za první republiky, skvěle posloužila komunistickému režimu. Husité byli prezentováni jako předchůdci socialistů. Vyzdvihováno bylo především to, že husité byli sedláci, řemeslníci, tovaryši, sloužící neboli nižší vrstva. Důležité bylo, že tato vrstva národa se dokázala semknout a vytvořit

⁴⁹ KRAUSOVÁ, M. *Husitské války v historickém povědomí obyvatel česko-bavorského pohraničí*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2000, s. 82.

Nicméně např. F. Seibt, nahlíží na husitství jako předchůdce a vzor německé reformace.

⁵⁰ BÝRUT, V. - JAKL, V. Z historie husitských oslav I. In: *560. Výročí vítězství husitských vojsk nad křižáky u Tachova*. Tachov: Okresní muzeum v Tachově, 1987, s. 3.

⁵¹ NENUTIL, J. a kol. *Druhá světová válka a případ Tachovsko*. Plzeň: Vydavatelství ZČU, 2010, s. 176.

⁵² Tamtéž, s. 176.

radikální křídlo husitského hnutí,⁵³ které dokázalo bránit hranice země před křižáckými vojsky, jako tomu bylo roku 1427 při obléhání Stříbra a Tachova.

Komunisté se snaží na tradice husitství ihned navázat, proto se ve dnech 7. a 8. září 1946 koná první národní pouť v Tachově za účasti místní posádky, stran Národní fronty, škol a všech tělovýchovných a kulturních spolků. Obsah národní poutě byl zaměřený na chodské tradice na Tachovsku. Na toto téma se konala i přednáška v Lidovém domě, kterou oživil spisovatel Jana Vrba. Druhý den byla odehrána na zámeckém nádvoří divadelní hra Psohlavci.

První národní pouť v Tachově, která byla pojata jako oslava chodské tradice, byla jakousi předzvěstí k husitským slavnostem. První velké husitské slavnosti se konaly v roce 1952 a pak vždy v pětiletém cyklu. Občas docházelo k menším oslavám mimo pětiletý cyklus, ale nejsou to oslavy pravidelné a nikterak velké.⁵⁴

4.1 Husitství jako součást komunistické propagandy

V roce 1948 se dostávají k moci komunisté. Důsledkem nástupu komunistického režimu byla izolace západu a slepá poslušnost nařízením Moskvy. V bývalém okrese Tachov, ale nejenom tam, posilovali svou legitimitu propojováním komunistické ideologie a národní tradice. Husitství bylo komunisty prezentováno jako předstupeň jejich ideologie.

*„ Husitství je jen nejdokonalejší, nejsvrchovanější vítězství této mravní renesance, hnutí plné svěží síly, jež tvořila mizu celého národního života, až konečně svrhla pouta starší konvence a projevila se v celé kráse.“*⁵⁵ Tato interpretace husitství od Zdeňka Nejedlého nám ukazuje, že se komunisté s husity ve vlastnostech a činech v podstatě ztotožňovali. Navíc souboj českého národu proti německému obyvatelstvu (křižáckým vojskům) a následný vývoj česko-německých vztahů jen pomáhal komunistům v udržení jejich režimu na základě udržování historické sounáležitosti s husitstvím. Toto vědomí muselo

⁵³ NEJEDLÝ, Z. *Komunisté dědici velkých tradic českého národa*. Praha: Československý spisovatel, 1953, s. 19.

⁵⁴ BÝRUT, V. - JAKL, V. *Z historie husitských oslav I. In: 560. Výročí vítězství husitských vojsk nad křižáky u Tachova*. Tachov: Okresní muzeum v Tachově, 1987, s. 34-35.

⁵⁵ NEJEDLÝ, Z. *Komunisté dědici velkých tradic českého národa*. Praha: nakladatelství ROH, 1978, s. 93.

být neustále udržováno a posilováno, proto také měly husitské slavnosti v režii komunistů velkolepý manifestační charakter.

4.2 První velké husitské slavnosti v režii komunistů

Na začátku srpna v roce 1952 se uskutečnily husitské slavnosti k 525. výročí vítězství husitů nad křižáky. Součástí oslav byla vojenská přehlídka příslušníků Pohraniční stráže, Lidových milic a Sboru národní bezpečnosti.⁵⁶ Přehlídka vojenské síly měla být reakcí na politickou situaci dané doby. V roce 1952 začala válka Spojených států Amerických s Korejskou lidově demokratickou republikou, jež byla spojencem Sovětského svazu. Komunisté proto také využili husitských oslav k tomu, aby stylizovali americké vojsko ke křižáckému, které zabíjelo a ničilo vše, co mu přišlo pod ruku. Vojenská přehlídka měla být také ukázkou stmelivosti českého národa, a to především pohraničí, které bylo po válce doplněno novým různorodým obyvatelstvem.⁵⁷

Husitských oslav se v roce 1952 také účastnil velvyslanec Korejské lidově demokratické republiky Kim-Du-Bon. Proto také v tisku z této doby najdeme mnoho přirovnání amerického vojska v Koreji ke křižákům, kteří ničili české území, jak již bylo zmíněno.⁵⁸

Během oslav také proběhlo uctění památky obětí 2. světové války za účasti stranických a státních orgánů. Oslavy konané v roce 1952 byly předstupněm k oslavám v roce 1957, které měly celokrajský charakter.⁵⁹

4.3 Husitské oslavy v roce 1957

Program oslav 530. výročí vítězství husitů u Tachova byl připravován již od počátku roku 1957. Na základě rozhodnutí okresního výboru Komunistické strany

⁵⁶ BÝRUT, V. - JAKL, V. Z historie husitských oslav I. In: *560. Výročí vítězství husitských vojsk nad křižáky u Tachova*. Tachov: Okresní muzeum v Tachově, 1987, s. 6.

⁵⁷ Tamtéž, s. 6.

⁵⁸ KRAUSOVÁ, M. *Husitské války v historickém povědomí obyvatel česko-bavorského pohraničí*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2000, s. 84.

⁵⁹ BÝRUT, V. - JAKL, V. Z historie husitských oslav I. In: *560. Výročí vítězství husitských vojsk nad křižáky u Tachova*. Tachov: Okresní muzeum v Tachově, 1987, s. 7.

Československa měly mít oslavy charakter celokrajský. Program oslav měl být zaměřen na historické události, přehlídku práce pohraniční oblasti a přehlídku mírové manifestace.⁶⁰

Samotné oslavy, hlavní program, byl stanoven na dny 3. a 4. srpna.⁶¹ Oslavy konané v roce 1957 se u obyvatel Tachovska, ale i okolí, těšily obrovskému zájmu a očekávání, a to především z důvodu, že se v Tachovské jiskře objevily zprávy, že oslavy navštíví osobně československý prezident Antonín Zápotocký.

*„Letošní oslavy budou mít mohutný ráz. Zavítá mezi nás člen politického byra naší rodné Komunistické strany Československa, president republiky, soudruh Antonín Zápotocký. To je vysoké vyznamenání pro nás, hraničáře tachovského okresu. Je to však zároveň závazek, abychom ještě lépe a obětavěji pracovali při uskutečňování usnesení celostátní konference strany.“*⁶² Články podobného charakteru se nesly před zahájením oslav celým krajem.

Nejenom v tomto článku, ale i v mnoha ostatních, je zdůrazňována role obyvatelstva jako hraničářů, kteří jsou potřeba, aby bránili západní hranice. Jako v minulosti je potřeba, aby hranice bránili před německým obyvatelstvem, které v dané době představovalo imperialistický západ.⁶³

Dalším úkolem oslav bylo ukázat vzestup pohraničí a jeho sílu. Dochází k opravám v parku, kde se měl program husitských slavností odehrávat a také na domech, fasádách

⁶⁰ BÝRUT, V. - JAKL, V. Z historie husitských oslav I. In: *560. Výročí vítězství husitských vojsk nad křižáky u Tachova*. Tachov: Okresní muzeum v Tachově, 1987, 7.

⁶¹ BYSTRICKÝ, V. - WASKA, K. *O vyhnání křižáků z Čech roku 1427*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1982, s. 47.

⁶² Vítej mezi námi, soudruhu presidentel!, *Tachovská jiskra*, roč. VIII., 1957, číslo 32-33 z 3. 8., s. 1.

⁶³ KRAUSOVÁ, M. Husitské oslavy v Tachově v režii komunistů. In: *Dějepis XIX*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2003, s. 79.

domů v centru Tachova, kde se slavnosti konaly.⁶⁴ Síla pohraničí byla prezentována monumentální přehlídkou ozbrojených sil.⁶⁵ Součástí přehlídky byly také raketometry.⁶⁶

Dne 2. srpna oslavy započaly premiérou třetího filmu z trilogie „Proti všem“. Druhý den ráno již všichni očekávali příjezd prezidenta, který také dorazil a svoji návštěvu započal navštívením nově otevřené výstavy „Husitského válečnictví“ v tachovském muzeu. Poté navštívil okolní družstva a pohraničníky. Večer prezident zakončil shlédnutím představení Tylovy „Tvrdohlavé ženy“ v přírodním divadle.⁶⁷

V neděli dne 3. srpna se konal projev prezidenta Antonína Zápotockého na tachovském náměstí.

„ Věřím v síly lidské vůle, věřím sílu lidské práce, věřím v socialismus a ve vás, kteří na nejzápadnější výspě našeho pohraničí jste jeho budovateli. Žít se musí a žít se bude. Ne po staru, ale novým, lepším životem. Směr pro nový život neudávají marodéři, odrodilci, utečenci a věční ustrašení. Směr pro nový život a dráhy k němu proklešťují odvážní průkopníci, kteří dovedou překážky odstraňovat, s nepřízní osudu se rvát a nakonec zvítězit. Jednota našeho pracujícího lidu je dnes tak pevnou, jako nikdy nebyla. Je pevnou ve vnitrozemí, ale zvláště v našem pohraničí.“⁶⁸

Projev prezidenta obsahuje chválu pracujícího obyvatelstva a dále vyzdvihuje pevnost a stmelenost pohraničí a poukazuje na to, že pro lepší osud je potřeba případně se i rvát. V této části prezidentova projevu je i narážka na to, že v případě útoku ze západu je potřeba bojovat za udržení režimu, který dle tvrzení soudobé propagandy představuje lepší budoucnost, kterou ve svém projevu prezident také zmiňuje.

⁶⁴ BÝRUT, V. - JAKL, V. Z historie husitských oslav I. In: 560. Výročí vítězství husitských vojsk nad křižáky u Tachova. Tachov: Okresní muzeum v Tachově, 1987, s. 9.

⁶⁵ Viz. Příloha číslo 2.

⁶⁶ KRAUSOVÁ, M. *Husitské války v historickém povědomí obyvatel česko-bavorského pohraničí*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2000, s. 84.

⁶⁷ BÝRUT, V. - JAKL, V. Z historie husitských oslav I. In: 560. Výročí vítězství husitských vojsk nad křižáky u Tachova. Tachov: Okresní muzeum v Tachově, 1987, s. 10.

⁶⁸ Tamtéž, ss. 10-11.

4.4 Husitské oslavy v roce 1962

V roce 1960 dochází k novému územnímu uspořádání okresů. Stranickými orgány bylo rozhodnuto, že husitské slavnosti se budou konat v pětiletém cyklu jako oslavy celokrajské. Hlavní argumenty pro konání tachovských oslav bylo, že je potřeba na základě vzniklých podmínek rozvíjet novodobé tradice.

Oslavy v roce 1962 mají obdobný charakter jako ty předchozí z roku 1957. Přípravy programu oslav však probíhaly již několik měsíců předem.

V Tachově vystoupilo několik divadelních scén, které Tachovu představily své divadelní hry. Mezi nejznámější divadelní soubory, které navštívily Tachov, byly soubory Slovenského národního divadla, opery Národního divadla a soubor divadla Alfa. Součástí oslav byla také sportovní utkání a otevření výstavy Armádního výtvarného střediska a Technické tvořivosti vojáků.⁶⁹

Těžištěm oslav byla stejně jako na minulých oslavách vojenská přehlídka armády. Přehlídka měla symbolizovat připravenost obranné složky Československa proti případnému nepříteli v režii komunistů.

Velkolepé vojenské přehlídky se účastnil tehdejší ministr národní obrany generál Bohumír Lomský a hlavní projev při přehlídce přednesl ministr státní kontroly Majling.⁷⁰

Již od měsíce května 1962 najdeme v Tachovské jiskře informace o přípravě slavností a články připomínají historický vývoj oblasti za husitství a vyzdvihující obranu husitů nad křížáckými vojsky.

Tachovské jiskře také najdeme články připomínající „nepěkné“ činy německého obyvatelstva, které jsou občas i zveličovány, a to z důvodu, aby v obyvatelstvo pohraničí pomalu nezapomínalo na činy, které Němci vykonali jak v dávné minulosti, tak i v nedávné době. *„Osídlenci tachovského okresu, kteří teprve po slavném vítězství Rudé armády nad fašistickým Německem v roce 1945 se vrátili na starou slovanskou*

⁶⁹ BÝRUT, V. - JAKL, V. Z historie husitských oslav I. In: 560. Výročí vítězství husitských vojsk nad křížáky u Tachova. Tachov: Okresní muzeum v Tachově, 1987, ss. 13-14.

⁷⁰ Manifestace síly a bdělosti, *Tachovská jiskra*, roč. 13, 1962, číslo 25 z 20. 6., s. 2.

půdu, nemohu navazovat na období, kdy v tomto starém chodském okrese mával knutou cizácky feudál, kdy zfanatizované henleinovského hordy zneuctívaly hranice republiky, aby ji jednoho zářijového dne roku osmatřicátého vřízly hluboko do nitra zamračené země. Tím spíše vidí proto náš lid veliký vzor v lidové husitské revoluci, nadšení hrstky bojovníků, kteří se nezalekli mnohonásobné přesily nepřátel a bojovali statečně, plni spravedlivého revolučního zápalu za zlepšení sociálního postavení těch nejchudších.“⁷¹

Před zahájením oslav se v Tachovské jiskře objevuje mnoho článků, které slavnosti propagují. Na hlavní straně Tachovské jiskry ze dne 27. 6. 1962 najdeme jako nadpis článku slavný výrok Jana Žižky: „*Nepřátel se nelekejte a na množství nehleďte.*“

V jiskře opět nalezneme články vyzdvihující rekonstrukci a modernizaci města z důvodu konání husitských oslav. „*V neděli již návštěvníky uvítá dokončená stavba jeviště v přírodním divadle. V letošním roce, zde byly uskutečněny rozsáhlé úpravy, vybudovány šatny i s umývárny a sociálním zařízením, zavedena kanalizace, přistavěny prostory pro osvětlovače, zařízena nová elektroinstalace.(...) Další velkou stavbou je stadion. Dokončuje se již navážení zeminy na hrací plochu a brigádníci z řad občanů provádějí potřebné výkopy pro zavedení rozhlasu.“(…) „Značná část závazků se týkala opravy rodinných domků. Tato akce se rozvinula až nečekaně úspěšně, vždyť jen do konce června letošního roku si v Tachově občané opravili, nabilili 180 domků.“⁷²*

4. 5 Husitské oslavy v roce 1967

Koncem 60. let dochází v komunistickém Československu k uvolnění politické situace, což se promítlo i do atmosféry husitských slavností v Tachově. Slavnosti se nesly v podobném duchu jako ty předchozí, ale hlavní rozdíl těchto oslav oproti ostatním, bylo vytvoření repliky husitského vozu.⁷³ Nápad vzešel od Františka Trobla, ředitele lidové školy umění a Zdeňka Flígra, ředitele okresního osvětového domu, kteří přišli s myšlenkou použití husitského vozu⁷⁴ pro účel propagace.⁷⁵

⁷¹ Po vzoru husitských předků, *Tachovská jiskra*, roč. 13, 1962, číslo 25 z 20. 6., s. 2.

⁷² Tachov v plném lesku, *Tachovská Jiskra*, roč. 13, 1962, číslo 31 z 1. 8., s. 2.

⁷³ KRAUSOVA, M. Husitské oslavy v Tachově v režii komunistů. In: *Dějepis XIX*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2003, s. 83.

⁷⁴ Viz. příloha číslo 3.

Husitský bojový vůz byl sestaven v Tachově a byl převezen do Prahy, aby 30. července vyrazil na propagační cestu z Prahy do Tachova. Vůz byl tažen koňským čtyřspřežením a jeho posádku tvořili členové a asistenti vysokých škol, redaktor Mladé fronty a dva kočí. Veškeré osazenstvo na voze bylo v dobovém husitském oblečení.⁷⁶ Husitský kněz, který byl také součástí vozu, po celou dobu cesty svolával v každém větším městě, ve kterém vůz projížděl, „všechny dobré Čechy k obraně Tachova“.⁷⁷ Vůz vzbudil po cestě ohromnou pozornost a dokonce se kvůli němu tvořily dopravní zácpy. Hlavní funkcí vozu byla propagace husitských oslav a pozvání na oslavy do Tachova. Vůz dorazil zdárně do cíle, na přeplněné tachovské náměstí, dne 5. srpna, kde byl přivítán velkým potleskem.

Při cestě také došlo k setkání předsedy vlády Josefa Lenárta s posádkou husitského vozu, při které husitský kněz promluvil „tvrdými slovy“ k předsedovi vlády, který bral daná slova s humorem. Časem se však ukázalo, že tehdejší předseda vlády si vzal daná slova osobně a navíc osočil posádku husitského vozu z vedení protistátních řečí. Z toho důvodu se již v dalších oslavách jízda husitského vozu neobjevila až do roku 1987.⁷⁸

Husitské oslavy v roce 1967 na Tachovsku probíhaly již od května. Konalo se mnoho kulturních i sportovních akcí. V Boru u Tachova byl již od 3. května promítán cyklus filmů s husitskou tematikou. Samozřejmě, stejně jako tomu bylo i minulých letech, dochází ke zkrášlování a opravám ve městě, což je samozřejmě velmi zdůrazňováno i v místních novinách. „*Každý, kdo má v těchto dnech možnost jezdit po okrese, nám dá za pravdu, že sotva kdy se dělalo pro úpravy a zkrášlení jednotlivých obcí Tachovska tolik, jako právě letos.*“⁷⁹

Program oslav 540. výročí bitvy u Tachova měl být opravdu pestrý a zajímavý. V jednom z hlavních dnů konání oslav, 5. srpna, bylo v programu slavností promítání

⁷⁵ Na základě rozhovoru s RNDr. Pavlem Řepou dne 30. 3. 2012.

⁷⁶ BYSTRICKÝ, V. - WASKA, K. *O vyhnání křižáků z Čech roku 1427*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1982, s. 42.

⁷⁷ Viz. příloha číslo 4.

⁷⁸ Na základě rozhovoru s RNDr. Pavlem Řepou dne 30. 3. 2012.

⁷⁹ BÝRUT, V. - JAKL, V. *Z historie husitských oslav I*. In: *560. Výročí vítězství husitských vojsk nad křižáky u Tachova*. Tachov: Okresní muzeum v Tachově, 1987, s. 18.

dvoudílného filmu od Františka Vláčila Markéta Lazarová v letním kině, výsadek parašutistů z výše 1100 metrů volným pádem, příjezd dobového husitského bojového vozu, utkání v kopané žen a v předvečer výročí bitvy došlo k zapálení velkých ohňů na všech výšinách a památných místech okresu.⁸⁰

Včele stranické a vládní delegace, která se účastnila oslav, byl tehdejší předseda vlády Josef Lenárt. Během dvoudenního pobytu na Tachovsku stihl navštívit stříbrskou mlékárnu, velkokapacitní teletník v Těchlovicích a další zemědělská družstva, tachovský Plastimat a dokonce vystoupil až na hrad Přimda.⁸¹

*„... Naše poděkování patří všem, kteří usilujete, aby se tato posvátná země našich předků, plná svědectví a jejich zápasu o spravedlivost, o národní svébytnost, o lidský pokrok stala více prosperující a na věky pevnou částí naší socialistické republiky a tím i spolehlivou hradbou celého tábora socialismu a míru. Svou prací, činorodým vlastenectvím a víme dobře, soudružky a soudruzi, že nejednou zejména v letech minulých, také osobním sebezapřením jste vytvořili a vytváříte i zde na Tachovsku pod starobyloou Přimdou jistý a spokojený domov svůj, svých dětí i pokolení a generací budoucích.“*⁸²

Pobyt Jozefa Lenárta vyvrcholil manifestem radosti a síly v neděli v 10,00 hodin na Gotwaldově třídě (dnešní ulice T. G. Masaryka)⁸³. Manifestu se také účastnil ministr národní obrany armádní generál Bohumír Lomský a další vysoký funkcionáři strany.⁸⁴ Tato vojenská přehlídka byla „opět tou nejmohutnější, jakou kdy Tachov zažil“. Součástí přehlídky byly prapory samopalníků, Pohraniční stráž s pátrajícími hlídkami, obrněné transportéry, nákladní vozy táhnoucí bezzákluzové kanóny a děla, protiletadlové kanóny a tankové jednotky. Hlavní senzací přehlídky bylo předvedení,

⁸⁰ Husitské střepiny, *Tachovská jiskra*, roč. XVII, 1967, číslo 30 z 28. 7., s. 2.

⁸¹ BÝRUT, V. - JAKL, V. Z historie husitských oslav I. In: *560. Výročí vítězství husitských vojsk nad křižáky u Tachova*. Tachov: Okresní muzeum v Tachově, 1987, ss. 18-19.

⁸² Odkaz Tábora stále aktuální. Z projevu předsedy vlády J. Lenárta v Tachově, *Tachovská jiskra*, roč. XVII., 1967, číslo 32 z 11. 8., s. 1.

⁸³ PONCAROVÁ, B. Vývoj názvů ulic v městě Tachově 1925-2006. In: *Sborník muzea Českého lesa v Tachově*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa v Domažlicích, 2007.

⁸⁴ Viz. Příloha číslo 5.

nejmodernějších zbraní té doby, řízených střel (raket).⁸⁵ V článku Manifestace radosti a síly z Tachovské jiskry ze dne 11. 8. 1967 najdeme zdůraznění, že vlastnictví řízeních raket potvrzuje slova Jozefa Lenárta o dostatečné síle a prostředcích proti případnému útoku agresora. Těmito prostředky se snaží komunistická strana říct, že nepřipustí žádný odpor vůči jejich režimu a vládě a poukazuje mohutnou vojenskou přehlídkou svojí připravenost a vybavenost do případného konfliktu. Tyto přehlídky měly také sloužit jako odstrašení pro místní obyvatele pro případné vzbouření proti režimu, ale také jako demonstrace síly pro zahraniční velmoci.

Významnou událostí, která byla součástí oslav v roce 1967, bylo odhalení základního kamene husitského památníku na vrchu Vysoká.⁸⁶ Jemuž se ještě budu věnovat v následující kapitole.

4.6 Husitské oslavy v roce 1972

Po roce 1968 dochází k procesu tzv. normalizace komunistického Československa, což se také promítá do husitských oslav, které mají rozdílný program oproti těm předchozím. Pozoruhodné je v tomto kontextu, že součástí oslav v roce 1972 již nebyla vojenská přehlídka, která měla na oslavách dosud dominantní postavení a bývala považována za vrchol programu.

Program oslav 545. vítězství husitů nad křižáky však neprobíhal jen v hlavních dnech 4. a 5. srpna stanovených propagační komisí, ale probíhal již od 8. července. Na Tachovsku probíhala řada vystoupení amatérských, ale i profesionálních souborů. Největší atrakcí bylo vystoupení souboru opery J. K. Tyla dne 8. července v letním kině s představením „Prodaná nevěsta“. V okresním muzeu v Tachově byla v červenci otevřena výstava obrazů a grafiky Armádního studia Praha.⁸⁷

Hlavní program oslav započal v pátek dne 4. srpna přehlídkou vojenských souborů v letním kině. V sobotu dne 5. srpna byl program oslav zahájen koncertem dechových

⁸⁵ Manifestace radosti a síly, *Tachovská jiskra*, roč. XVII., 1967, číslo 32 z 11. 8., s. 1.

⁸⁶ KRAUSOVÁ, M. *Husitské války v historickém povědomí obyvatel česko-bavorského pohraničí*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2000, s. 84.

⁸⁷ HUTNÍKOVÁ, J. Z historie husitských oslav II. In: *560. Výročí vítězství husitských vojsk nad křižáky u Tachova*. Tachov: Okresní muzeum v Tachově, 1987, s. 24.

hudeb. V sobotu v odpoledních hodinách program vyvrcholil velkou manifestací pracujících, kteří s transparentem „*Tachovsko v duchu pokrokových tradic splní úkoly XIV. sjezdu KSČ*“⁸⁸ vyrazili k slavnostnímu odhalení památníku na Vysoké.⁸⁹

Památník byl vystavěn na vrcholu Vysoká⁹⁰ z důvodu, že Prokop Holý odtud řídil vítěznou bitvu.⁹¹ Památník je postaven na malém dlážděném prostranství ze železobetonových desek. Autorem osmi metrového moderního monumentu je inženýr Čeček.⁹² V horní části pomníku je připevněn kovový kalich, který znázorňuje husitský symbol. V rohu dlážděného prostranství nalezneme bronzovou desku se zobrazením plánu tažení husitského útoku a útěku křižáků.⁹³ Bronzová deska byla vyhotovena Rudolfem Matějkou z Plzně.⁹⁴

Sobotní program pokračoval sportovními akcemi a večer lidovou zábavou se staročeským pohoštěním a historickým šermem.

V neděli program slavností ukončovaly sportovní akce a vystoupení Armádního uměleckého souboru Víta Nejedlého. Kroužek Svazarmu prezentoval ukázkou modelářského a střeleckého kroužku.⁹⁵

⁸⁸ KRAUSOVÁ, M. *Husitské války v historickém povědomí obyvatel česko-bavorského pohraničí*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2000, s. 85.

⁸⁹ Program husitských oslav, *Tachovská Jiskra*, roč. XXIII., 1972, číslo 31 z 4. 8., s. 1.

⁹⁰ Viz. Příloha číslo 6.

⁹¹ Dle Bystrického a Wasky v pramenech není uvedeno odkud Prokop Holý bitvu řídil. Ale ve své knize *O vyhnání křižáků z Čech* se zmiňují, že v důsledku oživení husitských tradic (vyzdvihnuté vlády komunistů) došlo zrození nové legendy.

⁹² KRAUSOVÁ, M. *Husitské války v historickém povědomí obyvatel česko-bavorského pohraničí*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2000, s. 85.

⁹³ BYSTRICKÝ, V. - WASKA, K. *O vyhnání křižáků z Čech roku 1427*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1982, s. 48.

⁹⁴ Na základě rozhovoru s Marií Mirtlovou dne 28. 3. 2012.

⁹⁵ HUTNÍKOVÁ, J. Z historie husitských oslav II. In: *560. Výročí vítězství husitských vojsk nad křižáky u Tachova*. Tachov: Okresní muzeum v Tachově, 1987, s. 26.

Po celou dobu konání slavností, od soboty 5. srpna do úterý 7. srpna, byla stanovena vlajková výzdoba na všech státních a veřejných budovách ve městech a doporučena i na svých vlastních domech.⁹⁶

„ Tady u Tachova, se střetly husitské houfy, početně ne příliš veliké, s mnohonásobně silnějšími nepřitelem – křižáky. Bojovali statečně, plni spravedlivého revolučního zápalu pro národní a sociální spravedlivost. A právě tak, jako vždy před tím, i v této bitvě slavně zvítězili.

My hraničáři Tachovska, se vždy hrdě hlásíme k revolučnímu odkazu našich husitských předků. Husitské tradice, zmnohonásobeny socialistickou skutečností, jsou a vždy budou jedním ze zdrojů síly a odhodlání vytvářet nový a spravedlivý společenský řád, ale také jedním ze zdrojů síly a odhodlání odrážet jakékoliv pokusy novodobých křižáků a jakýkoliv zvrát v tomto vývoji.

Tuto sílu dále násobí i skutečnost že dnes už nejsme sami v úsilí o vybudování spravedlivé beztrždní společnosti; s námi usiluje o tyto cíle stamilióny lidí našich bratrských zemí. To je veliká přednost před vzpomínanou historií, to je skutečnost, které si musíme nade všechno vážit.“⁹⁷

V tomto článku najdeme opět přirovnání komunistů k husitům a propagandistická zdůraznění, že pokud se někdo z novodobých křižáků, čímž jsou myšleny západní velmoci a především USA, pokusí o jakoukoliv změnu nebo zásah do naší společnosti, jsou schopni použít sílu a jednat. V článku je také zdůrazněno, že v případném boji nejsme sami jako husité a je připomenuta úloha bratrských zemí. Tyto proklamace je možné interpretovat jako daň počínající normalizace po zásahu vojsk Varšavské smlouvy proti obrodnému procesu v ČSSR.

Husitské slavnosti konané v roce 1972 měly jistě pestrý program, ale ani zdaleka tak bohatý jako oslavy předchozí. Značný vliv jistě na to měla i normalizace. I na účasti hlavního osazenstva komunistické strany, které přijelo podpořit konání husitských oslav, můžeme poznat, že v zastoupení se již neobjevují tak významní funkcionáři jako

⁹⁶ Vlajková výzdoba na husitské oslavy, *Tachovská Jiskra*, roč. XXIII., 1972, číslo 31 z 4. 8., s. 1.

⁹⁷ V duchu husitských tradic za další rozvoj socialistického Tachovska, *Tachovská jiskra*, roč. XXIII., 1972, číslo 28 z 14. 7., s. 2.

v předešlých letech, kdy se slavností účastnil předseda vlády Jozef Lenárt nebo prezident Antonín Zápotocký. Nejvyšší osoba stranické a vládní delegace, která se účastnila oslav v roce 1972, byl místopředseda vlády Štěpán Horník.⁹⁸

4.7 Husitské oslavy v roce 1977

Jak bylo zvykem i u předchozích oslav, program oslav probíhal již několik měsíců před výročí. Hlavním programem oslav v roce 1977 byla mírová manifestace, na které pronesl projev tehdejší předseda vlády Josef Korčák, který se husitských oslav společně s vládní delegací účastnil.⁹⁹

„... Od této významné události dějin husitského revolučního hnutí uplynulo mnoho času. Vystřídaly se desítky generací, zdejší kraj i celý svět se změnil v nepoznání. Mnoho v náročné prověrce staletí neobstálo a upadlo v zapomnění. Ale odkaz těch, kteří před námi nesli revoluční pochodň pokroku, je nám stále živý a památka na ně blízká a drahá. Svědectví o třídních zápasech dávných věků zůstává stále zdrojem poznání. Poučení z těžké a dlouhé cesty za spravedlivým uspořádáním společnosti a odkaz slavné minulosti nás naplňuje hrdostí a volají nás k novým činům“¹⁰⁰

V projevu předsedy je typické hodnocení komunistů jako pokračovatelů husitů, kteří také bojovali za beztřídní společnost.

Slavnosti k výročí 550. let od bitvy u Tachova byly opět charakteristické značnými opravami a rekonstrukcemi města. Došlo k rekonstrukci základní školy, městských hradeb¹⁰¹ a části zámku.¹⁰²

⁹⁸ HUTNÍKOVÁ, J. Z historie husitských oslav II. In: 560. Výročí vítězství husitských vojsk nad křižáky u Tachova. Tachov: Okresní muzeum v Tachově, 1987, s. 24.

⁹⁹ BYSTRICKÝ, V. - WASKA, K. O vyhnání křižáků z Čech roku 1427. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1982, s. 49.

¹⁰⁰ Tachov prožil sváteční dny, Tachovská Jiskra, roč. XXVII., 1977, číslo 32 z 12. 8., s. 3.

¹⁰¹ Patří mezi nejzachovalejší středověké hradby na našem území.

¹⁰² HUTNÍKOVÁ, J. Z historie husitských oslav II. In: 560. Výročí vítězství husitských vojsk nad křižáky u Tachova. Tachov: Okresní muzeum v Tachově, 1987, s. 27.

V projevu Josefa Korčáka bylo také vyzvednuto, jak díky komunistické vládě Tachovsko výrazně ekonomicky posílilo a že již se dokáže vyrovnat ostatním ekonomicky stabilním okresům v zemi.

„... Svědčí o tom i rychlý rozvoj vašeho města, pohled na nové sídliště, na dobře vybavené domácnosti, moderně oblečené lidi, rozesmáté mládež a zajištěné staří. Poválečné Tachovsko patří minulosti. Žijete v pohraničí, ale v podmínkách jako kterýkoliv vnitrozemský okres. Zato patří ocenění a dík všem, kteří s optimismem přišli a přes obtíže zůstali, všem, kteří přiložili ruky k dílu, všem, kteří mají zásluhu na naplnění hesla: Západočeský kraj – pevná hráz socialismu a míru“¹⁰³

Kulturní program husitských oslav v roce 1977 byl velmi bohatý, od divadelních představení po vystoupení skupin historického šermu, seskoku parašutistů až po sportovní utkání.

Po tradici předchozích husitských oslav byl opět použit historický husitský vůz, který však necestoval z Prahy do Tachova, ale již týden před konáním hlavního programu byl vystavěn s historickými zbraněmi a praporem na náměstí.¹⁰⁴

4.8 Husitské oslavy v roce 1982

Byly to předposlední husitské oslavy v režii komunistů. V Tachovské jiskře se objevuje mnoho článků, které se věnují tematice husitských oslav, historii oslav a významu oslav pro obyvatele. V článku od Jiřího Fejta z Tachovské Jiskry (23. 7. 1982) najdeme vývoj husitských oslav od roku 1946 s charakteristickým rysem oslavy v daném roce. Mnoho článků se stále věnuje zdůraznění, kolik nových budov bylo od roku 1946 vybudováno a jak město Tachov vzkvétá. V dalších člancích najdeme informace o samotné historii bitvy roku 1427 a husitských symbolech.

Hlavní dny oslav byly stanoveny na 31. červenec a 1. srpen. Program probíhal již několik dní předem. V sobotu 24. července byla otevřena nová naučná stezka „okolím

¹⁰³ Tachov prožil sváteční dny, *Tachovská Jiskra*, roč. XXVII., 1977, číslo 32 z 12. 8., s. 3.

¹⁰⁴ HUTNÍKOVÁ, J. Z historie husitských oslav II. In: *560. Výročí vítězství husitských vojsk nad křižáky u Tachova*. Tachov: Okresní muzeum v Tachově, 1987, ss. 27- 29.

Tachova“¹⁰⁵. Stezka byla dlouhá osm kilometrů a po její trase bylo osazeno čtrnáct naučných tabulí.¹⁰⁵

Mírová manifestace, která se konala v letním kině, byla jedním z vrcholných programů husitský oslav v roce 1982. Nejvýznamnější člen stranické a vládní delegace, který se účastnil manifestace, byl Vasil Bilák.¹⁰⁶ Ve svém projevu Bilák nezapomněl poděkovat obyvatelstvu za vybudování pevného a stabilního okresu, který chrání nejzápadnější území socialismu.

„Bez přehánění lze říci, že Tachovsko se nezpronevěřilo revolučním ideám minulosti. Jako jeden z nejzápadnějších okresů socialistického Československa je současně i spolehlivou výspou socialismu v Evropě. Tak jako naši předkové nelitovali sil, aby zvítězil pokrok nad reakcí a život nad smrtí, i my vynaložíme pod vedením KSČ veškeré naše úsilí, abychom vytyčené úkoly splnili, aby naše vlast dále rozvíjela ke štěstí současných a budoucích generací.“¹⁰⁷

Zpestřením velmi bohatého kulturního a sportovního programu byla akce místních studentů gymnázia, kteří si na slavnosti vyrobili dobové husitské a křížácké kostýmy¹⁰⁸, ve kterých se účastnili celých oslav 555. výročí vítězství husitů nad křížáky.

4.9 Husitské oslavy v roce 1987

Oslavy v roce 1987 měly podobný průběh jako minulé oslavy. V tisku se opět objevují informace o rekonstrukci a zvelebování Tachova. „*Husitské oslavy nejsou tím hlavním a konečným cílem našeho snažení. Staly se především vhodným prostředkem a motivací k tomu, abychom naše město dál zvelebovali a pokročili kupředu v úpravách životního prostředí ke spokojenosti jeho obyvatel i návštěvníků. To se nám zatím daří. Z vypracovaného seznamu 47 budov, u nichž jsme usoudili, že by zasloužili opravu,*

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 32.

¹⁰⁶ KRAUSOVÁ, M. *Husitské války v historickém povědomí obyvatel česko-bavorského pohraničí*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2000, s. 85.

¹⁰⁷ HUTNÍKOVÁ, J. Z historie husitských oslav II. In: *560. Výročí vítězství husitských vojsk nad křížáky u Tachova*. Tachov: Okresní muzeum v Tachově, 1987, s. 32.

¹⁰⁸ KRAUSOVÁ, M. *Husitské války v historickém povědomí obyvatel česko-bavorského pohraničí*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2000, s. 84.

*provedlo do konce července jedenáct tachovských závodů a podniků úpravu fasád u 38 objektů.*¹⁰⁹

Jako důkaz rozkvětu a rekonstrukce města byl obyvatelům předkládán tachovský zámek, na jehož opravu v akci „Z“ byla dána částka 18 miliónů. Renovovaný zámek také v hlavní dny oslav navštívila vládní delegace v čela s místopředsedou vlády Zdeňkem Horčíkem, který pak v letním kině pronesl hlavní projev na mírové manifestaci pracujících.

Ve svém projevu Zdeněk Horčík pochválil ekonomický růst Tachovska a zdůraznil důležitost mírové politiky Československa a podporu všech mírových iniciativ Sovětského svazu.¹¹⁰

Zpestřením oslav byla bitva husitů na řece Mži.¹¹¹ Myšlenka uskutečnit bitvu na řece Mži vzešla z důvodu, že v minulém roce se konala soutěž „netradiční plavidla“, kde se jedna z posádek plavila na husitském vozu. Někteří místní obyvatelé z toho byli tak nadšení, že se rozhodli uskutečnit bitvu v rámci husitských oslav na řece. Bitvy se zúčastnilo přes 120 občanů převlečených za křižáky a husity, kteří s neskutečným nadšením bitvu připravili bez jakéhokoliv nařízení jen ze své vlastní vůle, pro nadšení pro husitskou tradici a zábavné zpestření programu oslav.¹¹² Program oslav byl velmi bohatý, od sportovní zábavy po kulturu.

Po dvaceti letech se do husitských oslav vrací propagační jízda husitského vozu. Snaha o návrat vzešla z důvodu uvolnění politické atmosféry v Československu. Na oslavu 560. výročí vítězství husitů projížděl husitský vůz s posádkou od 10. 8. 1987 po celém okrese. Posádku tvořili mladí policisté z důvodu obav před reakcí vlády.¹¹³ Po pětidenní cestě se vůz s posádkou vrátil na tachovské náměstí, kde byly husitskému hejtmanovi předány klíče od města, jako symbol vlády husitů po dobu hlavních dnů oslav.¹¹⁴

¹⁰⁹ V duchu revolučních tradic, *Pravda*, roč. 68., 1987, číslo 183 z 7. 8., s. 4.

¹¹⁰ Věrní revolučnímu odkazu, *Pravda*, roč. 68., 1987, číslo 191 z 17. 8., ss. 1-2.

¹¹¹ Viz. Příloha číslo 7.

¹¹² Na základě rozhovoru s RNDr. Pavlem Řepou dne 30. 3. 2012.

¹¹³ Na základě rozhovoru s RNDr. Pavlem Řepou dne 30. 3. 2012.

¹¹⁴ Propagační jízda Tachovskem skončila, *Pravda*, roč. 68, 1987, číslo 190 z , 15.8., s. 2.

4.10 Charakteristika oslav dle Milady Krausové

- 1) Přehlídka síly a úspěchů nového režimu
 - a) V prvních letech oslav šlo o demonstraci ozbrojených sil
 - b) Druhou formou byla téměř všudypřítomná demonstrace „úspěchu“ socialistické výstavby
- 2) Využití výročí pro potřebu aktualizace
- 3) Prezentace zájmu stranických funkcionářů o region
- 4) Prezentace Tachovska jako odvěké bašty Čechů
- 5) Kulturní a sportovní doprovodný program¹¹⁵

Husitské oslavy v režii komunistů se v zásadě nesly v uvedené charakteristice. Součástí oslav byla vždy vládní delegace, kdy nejvyšší člen ze stranické nebo vládní delegace pronesl projev k obyvatelstvu Tachova a zdůraznil úspěchy Tachovska a případně i ve svém projevu poukázal na soudobé politické problémy, přičemž lze dnes těžko říci, zda řadoví občané Tachovska si narážky a případné metafory daného politického období nějak zásadně uvědomovali, či jim vůbec přikládali váhu.

Důležitý bod, který v uvedené charakteristice dle Krausové chybí, je nadšení obyvatelstva pro husitské slavnosti a dobrovolná spoluúčast na programu husitských oslav. Obyvatelstvo Tachova si uvědomovalo, že součástí oslav je i politický program od přehlídky vojenské síly po mírovou manifestaci, kterého se musí účastnit, ale brali to jako povinnost za několikadenní bohatý program zábavy.

V roce 1967 přišla z vlastní iniciativy Tachovanů, zapálených pro historii, myšlenka husitského vozu. Tato myšlenka byla dotažena až do konce a při oslavách v roce 1967 se také poprvé vydal husitský vůz na propagaci husitských oslav po republice. Jízda husitského vozu po republice značí nadšení obyvatel Tachova pro pořádání oslav a snahu o prezentaci a návštěvu města při husitských slavnostech. Další ukázka nadšení

¹¹⁵ KRAUSOVA, M. Husitské oslavy v Tachově v režii komunistů. In: *Dějepis XIX*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2003, ss. 77-78.

obyvatelstva z oslav byla v roce 1987, kdy nadšení Tachované z vlastní iniciativy zrekonstruovali bitvu husitů proti křižákům na řece Mži.

4.11 Zhodnocení oslav v režii komunistického režimu

Husitské oslavy v režii komunistů měly zcela určitě ideologický záměr, ten však většina obyvatel vnímala jen matně. Důvod, proč se husitské slavnosti těšily ve městě a v okrese tak velké popularity, byl především ten, že většina nově osídleného obyvatelstva se potřebovala identifikovat v dané pohraniční oblasti a husitská tradice podporována komunistickou vládou k tomu nejlépe posloužila. Obyvatelstvo Tachova se vždy po pěti letech rádo ponořilo do bohatého kulturního programu, který jim byl v rámci oslav nabízen a užívali si bohatou kulturní nabídku spojenou se zábavou a změnou jejich každodenního programu. Navíc oslavy byly vždy jednou za pět let, takže obyvatelstvo se vždy na ně velmi těšilo.

5 Novodobé husitské oslavy po roce 1989

V roce 1989 dochází k sametové revoluci a pádu komunismu. Husitské slavnosti, které byly od roku 1946 v rukou komunismu, tak ztrácí svého hlavního organizátora a pořadatele. Charakter oslav se však po roce 1989 značně změnil. V návaznosti na pětiletý cyklus se v roce 1992 konaly první husitské oslavy, které již nebyly v režii komunistů.

5.1 Novodobé husitské slavnosti v roce 1992

Oslavy v roce 1992 měly zcela jiný charakter, než na jaký byli Tachované zvyklí do roku 1989. Ale některé prvky z „komunistický oslav“ se zachovaly a přešly do novodobých oslav. Jedním z těchto prvků byl husitský vůz, který slavil velkou popularitu. V roce 1992, dne 11. srpna, byl vypraven husitských vůz¹¹⁶ s posádkou na několikadenní putování po kraji.¹¹⁷ Funkce vozu byla jako v minulých letech zcela stejná. Hlavní úlohou bylo přilákat na připravované slavnosti co nejvíce diváků. Svou cestu vůz zakončil dne 15. srpna, kdy přijel na tachovské náměstí, kde byl již očekáván mohutným publikem. V sobotu se ještě vůz vypravil na nedalekou cestu na vrch Vysoká, kde byla pro veřejnost připravena šermířská skupina se svým vystoupením.¹¹⁸

Na Vysoké si mohli návštěvníci prohlédnout bitevní pole, výzbroj a zbraně jednotlivých šermířských skupin. Od brzkých odpoledních hodin na vrchu již probíhaly bitvy mezi jednotlivými šermířskými skupinami. V 16:00 hodin program vyvrcholil rekonstrukcí bitvy u Tachova,¹¹⁹ která měla obrovský úspěch. Velkolepá podívaná na souboj husitů proti křižákům měla obrovskou účast, kolem 30 000 lidí¹²⁰.

¹¹⁶ Husitský vůz již byl z minulých ročníků ve špatném stavu, ale díky opravě Františka Dvořáka, se mohl opět vydat na putování po okresu. viz. Od vítězné bitvy husitů nad křižáky u Tachova uplynulo právě 560 let, *Tachovská jiskra*, roč. 2, 1992, číslo 34 z 20. 8., s. 1.

¹¹⁷ Putování husitského vozu, *Tachovská jiskra*, roč. 2., 1992, číslo 32 z 6.8., s. 2.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 2.

¹¹⁹ Husitské oslavy a tachovský jarmark ve zkratce, *Tachovská jiskra*, roč. 2, 1992, číslo 33 z 13.8., s. 3.

¹²⁰ Potlesk bitvě na Vysoké, *Tachovská jiskra*, roč. 2, 1992, číslo 35 z 27. 8. 1992, s. 1.

„*Když jsem slyšela tu hudbu, která dobývání „hradeb“, a celou rekonstrukci bitvy provázela, až mi běhal mráz po těle...*“¹²¹ S takovými a mnoho jinými pozitivními ohlasy byla rekonstrukce bitvy návštěvníky hodnocena. Samotné bitvy se zúčastnilo 250 bojovníků husitů a křížáků z různých šermířských skupin.¹²²

Součástí oslav 565. výročí bitvy byl i městský jarmark s více než půl stovky obchodníků a řemeslníků. Na jarmarku mohli návštěvníci zhlédnout ukázky výroby a práce řemeslníků¹²³, práce na hrnčířském kruhu, kovářské práce, výrobu dřevěných hraček, šperků a mnoho další dovedností.

Součástí oslav v režii komunistů byla vždy přítomnost hostů z vládní a stranické delegace, u novodobých husitských oslav jsou na slavnosti také zvány hosté, ale důsledkem revoluce v roce 1989 jsou to už i hosté ze západu.

Ze zahraničních hostů se oslav zúčastnil zemský rada z Neustadtu A. Bindera a starostové příhraničních obcí. Možná i z důvodu jejich účasti na oslavách prohlásil starosta města Tachova Reinhold Wetzler přijíždějícím husitům, že město neohrožují ani křížáci ani cizáci ze žádné světové strany.¹²⁴

„*Ohrožuje nás však nepřítel vnitřní, strašlivý a všudypřítomný – vlastní hloupost, nenávisť, lenost a ubohost... Ani ty, kazateli Pavle, ani tvoji bratři tohoto nepřítele neporazíte. Tenhle boj totiž musíme bojovat každý sám se s sebou a najít v sobě to lepší Já..!*“¹²⁵

Z projevu starosty je zřejmá narážka na předchozí režim, který přetrval jen díky hlouposti a nezájmu obyvatelstva. Značná proměna je také v interpretaci husitů. Zatímco u komunistů byli propagováni jako hrdinové, ve slovech starosty však žádné oslavné výroky na počest husitů neslyšíme.

¹²¹ Potlesk bitvě na Vysoké, *Tachovská jiskra*, roč. 2, 1992, číslo 35 z 27. 8. 1992, s. 1.

¹²² Husitské „chuťovky . . .“, *Tachovská jiskra*, roč. 2, 1992, číslo 35 z 27. 8., s. 3.

¹²³ Tržiště starých řemesel, *Tachovská jiskra*, roč. 2, 1992, číslo 35 z 27. 8., s. 3.

¹²⁴ Od Bezdružic „hrrr“ na Tachov..., *Tachovská jiskra*, roč. 2, 1992, číslo 34 z 20. 8. 1992, s. 1.

¹²⁵ Tamtéž, s. 1.

5.2 Novodobé husitské slavnosti v roce 1997

Pořadatelem husitských slavností v roce 1997 se stala skupina historického šermu Rytíři z Tachova s reklamní agenturou Cross Jana Pažoutky. Hlavní důvody, jež vedly Rytíře z Tachova k organizaci husitských oslav, bylo navázat na pětiletou tradici husitských oslav spjatou s historií.¹²⁶ Již od září 1996 se zabývali organizací a přípravou oslavy, která měla velmi bohatý program.¹²⁷

Dle tradice z minulých ročníků oslav vyjel do měst a obcí okresu husitský vůz s posádkou. Vůz vyjel na svou cestu ve středu 13. srpna z Tachova do Halže, z které dále putoval do Chodského Újezdu, Zadního Chodova, Chodové Plané, Plané, Boru, Stráže, Sycheráku, Starého Sedliště a v sobotu ve večerních hodinách svou cestu dokončil návratem do Tachova.¹²⁸

Třetí jízda husitská vozu se již nesečkala s tak velkým zájmem, jaký byl u předchozích jízd. „ *Atmosféra jízdy byla však trochu jiná. Nová po převratová doba přinesla jinou situaci. Mnozí lidé se o jízdu nezajímali.* “¹²⁹

Hlavní program husitských slavností byl zahájen dne 16. srpna v 8,30 hodin slavnostním průvodem městem od kina Mže a cesta průvodu byla zakončena na náměstí, kde se odehrával veškerý program slavností. Na náměstí program pokračoval představením účinkujících skupin.¹³⁰ Mezi historické skupiny šermu, které předvedly své dovednosti na slavnostech, patřili již zmínění pořadatelé Rytíři z Tachova, Gladius Hořovice, Lorika Plzeň, Berounští měšťané a Fedrfechtýři z Českých Budějovic.¹³¹

Program na náměstí probíhal již od dopoledních hodin.¹³² Návštěvníci mohli shlédnout ukázky šermu a střelby. Za zvuku hudby, byly předváděny ukázky gotického,

¹²⁶ Zítřejší oslavy 570. Výročí bitvy u Tachova zahájí dobový průvod, *Tachovský deník*, roč. VI., 1997, číslo 189 z 14. 8., s. 11.

¹²⁷ Plamínek tradice našťěstí neuhasl, *Tachovská jiskra*, roč. 7, 1997, číslo 33 z 13. 8., s. 2.

¹²⁸ Dnes vyjede z Tachova do Halže husitský vůz, *Tachovský deník*, roč. VI., 1997, číslo 187 z 12. 8., s. 10.

¹²⁹ Na základě rozhovoru s RNDr. Pavlem Řepou dne 30. 3. 2012.

¹³⁰ Program husitských oslav, *Tachovský deník*, roč. VI., 1997, číslo 184 z 8. 8., s. 13.

¹³¹ Hlavní program zakončil ohňostroj, *Tachovský deník*, roč. VI., 1997, číslo 193 z 18. 8. s. 12.

¹³² Vstup na Tachovské náměstí byl zpoplatněn pro dospělé částkou 40Kč. viz. Husitské oslavy 1997, *Tachovský deník*, roč. VI., 1997, číslo 190 z 15. 8., s. 12.

renesančního a orientálního tance. Na náměstí, které bylo „oděno do středověkého hávu“ nechyběli polykači ohně a řemeslníci s ukázkami svého umění.

Skoro celý sobotní program ovládly historické a šermířské skupiny se svými vystoupeními. Výjimku tvořilo vystoupení loutkového divadla Matěje Kopeckého z Prahy a velkolepá dobová módní přehlídka. Sobotní program byl zakončen krátkým pochodovým průvodem ke hradbám, kde byl připraven ohňostroj. Hlavní atrakcí nedělního programu byla show Heleny Vondráčkové v areálu letního kina a koncert dechových hudeb.¹³³ Součástí programu byl také zábavný lunapark, sportovní utkání a výstava exotického ptactva.

Takto bohatý program oslav byl velmi finančně nákladný. Odhad celkového rozpočtu oslav v roce 1997 činí 250 000 Kč. Tachovští rytíři, kteří byli pořadatelé oslav, s přípravou a sháněním příspěvků na pořádání oslav začali již na podzim v roce 1997. Místní čtyři banky jim přislíbily finanční příspěvky.¹³⁴ Ani jedna však svému slibu nedostála. Pouze Komerční banka přispěla částkou deset tisíc korun, která byla spíš než příspěvek, úhrada za zveřejnění reklamy. Po tomto neúspěchu Rytíři požádali o finanční pomoc město, které však pro konání oslav žádné peníze neuvolnilo, pouze poskytlo bezplatný pronájem náměstí za podmínky, že rytíři budou propagovat pouze město Tachov.¹³⁵ Jenom díky oslovení podnikatelů a živnostníků se podařilo získat finanční podporu na uspořádání oslav. Mezi firmy, které věnovaly pořadatelům peněžní příspěvky na uspořádání oslav, patřily firmy Chodovar, Klimo Klatovy Závod lesní technik Tachov, Shadows a Stroplast.¹³⁶

Hodnocení husitských oslav bylo veřejností hodnoceno velmi rozpačitě, všechny jistě nadchl bohatý program ukončený velkolepým ohňostrojem a vystoupením populární zpěvačky. Mezi negativní stránky oslav patřila organizace a přemrštěnost reklam kde jen to bylo možné.

¹³³ „Husité“ vyjeli do třetice a znovu po okrese, *Tachovský deník*, roč. VI., 1997, číslo 190 z 15. 8., s. 12.

¹³⁴ Na oslavy přispěli většinou živnostníci, *Tachovský deník*, roč. VI., 1997, číslo 183 z 7. 8., s. 1.

¹³⁵ Zítřejší oslavy 570. Výročí bitvy u Tachova zahájí dobový průvod, *Tachovský deník*, roč. VI., 1997, číslo 189 z 14. 8., s. 11.

¹³⁶ Na oslavy přispěli většinou živnostníci, *Tachovský deník*, roč. VI., 1997, číslo 183 z 7. 8., s. 1.

„ ...Horší bylo, že ne na vše byl Tachov připraven důkladně připraven. Tak třeba posezení při občerstvení. To bylo pro většinu strážníků nemožné – nebylo kde. Děti táhly kolotoče hlava na hlavě, horko, sem tam limonáda. Ale pak přišla chvilka poohlédnout se po toaletách. Ty nikde. Za to světelné efekty a decibely provázely veselí až téměř do rána. Po sobotním reji byla v neděli dopoledne část města zahalena pivními kelímky a tácky, odpadkových košů se nedostávalo. Nebudu asi jediný, komu bylo trochu smutno, z toho, jak na nás opanovala komerce a reklama s ní spjatá. Vlajek všude dost, ale husitská žádná a že pro svůj atypický střih byla v předchozích letech tak obdivována. Střed náměstí zabrala Škoda a její firemní zastávky. Replika husitského vozu byla pěkná, polepená sponzorskými letáky však připomínala spíš vůz F1.“

Je zřejmé, že součástí novodobých husitských slavností v roce 1997 byla řada reklam a u návštěvníka Tachova tak mohly slavnosti vzbudit dojem komerčního rázu. Hlavní zájem pořadatelů to však zcela určitě nebyl, komerce byla součástí oslav především z důvodu finančního zajištění oslav.

Husitské slavnosti v roce 1997, však vyjma husitského vozu a dobového oblečení, na tradici slavného vítězství husitů v bitvě o Tachov příliš nenavazují, jako tomu bylo v předchozích letech. Husitství a slavné vítězství husitů již u pořadatelů není ve středu zájmu. Pohled na bitvu u Tachova má tehdejší společnost názor zcela rozdílný oproti tomu, který byl propagován komunisty. „ Ne příliš slavnou historickou událostí bylo obsazení města husitským vojskem r. 1427 a krvavým pozabíjením jeho obránců. Pak se stalo město základnou pro bojové kořistnické výpady husitů na území sousedního Horního Falcka.“¹³⁷ Z vyjádření tehdejšího starosty města Přemysla Kačírka můžeme rozeznat, že bitva o Tachov, respektive její vnímání, již nemá tak „pozitivní“ charakter jako v předchozí éře oslav.

5.3 Historické slavnosti v Tachově

Historické slavnosti vznikly, aby se Tachovanům připomněly i jiné historické události, než bylo vítězství husitů nad křižáky v roce 1427.

¹³⁷ Na husitské oslavy zve starosta města, *Tachovská Jiskra*, roč. 7., 1997, číslo 32 z 6.8, s. 4.

V roce 1999 se konají první historické slavnosti v Tachově. Mezi hlavní zakladatele patřil Robert Dvořák s Romanem Soukupem a jejich parta, kteří se nazývali „Žertíři“¹³⁸. Hlavní důvod pro vznik historických slavností bylo vyplnit pětiletou mezeru mezi husitskými slavnostmi, ale především připomenout historii Tachova nejen z dějin husitství.¹³⁹

První historické slavnosti měly připomenout 670. výročí předání kostela Nanebevzetí Panny Marie králem Janem Lucemburským českému řádu Křižovníků s červenou hvězdou. Od tohoto tématu se také odvíjely celé historické slavnosti. Program začal od ranních hodin výstavou tachovských podniků a řemesel na náměstí, kde také probíhal středověký jarmark, na náměstí hrála středověká hudba v podání hudební skupiny Milvus. Nejatraktivnější částí programu bylo rytířské klání na koních a průvod českého krále¹⁴⁰ Jana Lucemburského.¹⁴¹

„Náš cíl v tom roce byl ten, aby se do slavností zapojily firmy a řemeslníci, kteří by si prezentovali svoje firmy a výrobky. Tím by si dělali reklamu a později by přispívali na náklady slavností. Nechtěli jsme, aby se "platilo" vstupné. Do slavností jsme chtěli zapojit co nejvíce místních obyvatel! Nemusejí být profesionální soubory za velké peníze, ale chtěli jsme vyburcovat Tachováky k nějaké aktivní činnosti. To se nám, ale nepodařilo.“¹⁴²

Na dalších historických slavnostech v roce 2000 již nebyli hlavními organizátory Roman Soukup a Robert Dvořák. Hlavní důvod, proč od pořádání oslav opustili, byly velmi náročné organizační přípravy, a mimo menšího zklamání z (ne)reakcí občanů, bylo jedním z hlavních důvodů jejich pracovní vyčerpání.¹⁴³

V roce 2000 se hlavním pořadatel historických oslav stalo Městské kulturní středisko, které na program oslav spolupracovalo s místním muzeem a místními amatérskými

¹³⁸ Na základě rozhovoru s PhDr. Janou Hutníkovou dne 27. 3. 2012.

¹³⁹ Na základě rozhovoru s PhDr. Janou Hutníkovou dne 27. 3. 2012.

¹⁴⁰ Viz. Příloha číslo 8.

¹⁴¹ Tachovské historické slavnosti, *Tachovská jiskra*, roč. 9, 1999, číslo 32 z 11. 8., s. 5.

¹⁴² Na základě rozhovoru s Františkem Soukupem dne 27. 3. 2012.

¹⁴³ Na základě rozhovoru s Františkem Soukupem dne 27. 3. 2012.

skupinami Žertíři a Komendyjanti. V roce 2000 se stalo hlavním tématem oslav 90 let existence železniční trati Tachov – Domažlice.¹⁴⁴ Oslavu zahájil příjezd Franze Josefa na tachovské nádraží.¹⁴⁵ Na nádraží byla historická parnička a ručně poháněná drezína, na které se mohli zájemci povozit. Součástí programu byla také divadelní vystoupení, ohnivá show a další bohatý program.¹⁴⁶

V roce 2011 měly historické oslavy podtitul „Na zlaté cestě aneb kudy jezdil Karel IV.“. Největší úspěch sklídl průvod císaře Karla IV. s císařovnou a jejich dvorem. Karlova družina byla obrovská a s účastí v ní vypomohli i bärnauštní ochotníci.¹⁴⁷

Celý průvod dovedl obecnstvo na vrch Vysoká, kde se odehrával program. Mezi hlavní novinku patřil pravý rytířský turnaj, kde se soutěžilo v šesti disciplínách. Rytířský turnaj shlédli i předseda plzeňského kraje Petr Zimmermann, senátor Petr Morávek, hornofalcký prezident Wilhelm Weidinger, 8 českých a 5 německých zástupců a starostů měst ze sdružení měst s husitskou tradicí.¹⁴⁸

Od roku 2005 Městské kulturní středisko ukončilo spolupráci s muzeem a najalo si, jako hlavního organizátora oslav, pana Silovského. Od časů organizace oslav panem Silovským se občané a pamětníci domnívají, že v historických oslavách dochází k upozadění konkrétních městských historických událostí.

5.4 Husitské slavnosti v roce 2002

Na oslavu 575. výročí byl vypraven na cestu tachovský vůz společně s Janem Husem, jako připomenutí cesty Jana Huse do Kostnice. Husitských vůz při letošních oslavách započal svou třídní cestu po okrese z německého Bärnau¹⁴⁹ z důvodu, že Jan Hus při cestě do Kostnice¹⁵⁰, zde také projížděl a nocoval.¹⁵¹

¹⁴⁴ Historické slavnosti, *Tachovská jiskra*, roč. 10, 2000, číslo 33 z 16. 8., s. 1.

¹⁴⁵ Viz. Příloha číslo 9

¹⁴⁶ Tachovské historické slavnosti slovem a obrazem, *Tachovská jiskra*, roč. 10, 2000, číslo 35 z 30. 8., s. 3.

¹⁴⁷ Viz. Příloha číslo 10.

¹⁴⁸ Slavnosti se líbily, aby ne, bylo se na co dívat, *Tachovská jiskra*, roč. 11, 2001, číslo 35 z 29. 8., s. 3.

¹⁴⁹ Husitský vůz vyráží na cestu, *Tachovský deník*, roč. XI., 2002. Číslo 176 z 31. 7., s. 17.

¹⁵⁰ Viz. Příloha číslo 11.

Celý program oslav i atmosféru oslav poznamenaly probíhající záplavy v České republice. Dokonce se uvažovalo i zrušení oslav. Oslavy nakonec proběhly ve dnech 16. - 18. 8. Vyvrcholením programu oslav byla rekonstrukce bitvy, která se pořádala pod vrchem Vysoká.¹⁵² Přípravy na bitvu probíhaly již několik týdnů před oslavami, aby pod vrchem mohla vzniknout replika města Tachova. Účastníků bitvy bylo mnoho a vedle Čechů se bitvy zúčastnilo i 70 Němců v roli křižáků.¹⁵³

Hlavní program husitských oslav se konal na louce Vysoká, kde také bylo situováno historické tržiště. Tato poloha se ale ukázala velmi nevýhodná, jelikož terén byl velmi podmáčen a všude bylo spousta bláta. I přes tuto nepříznivost se oslav zúčastnilo 5747 diváků¹⁵⁴. Na oslavách také byla představena česko-německá hra „Kalich mistra Jana“, na které spolupracoval místní amatérský divadelní sbor Komedyanti s německým divadelním sborem s Bärnau.¹⁵⁵

5.5 Historické slavnosti v Tachově v letech 2003 až 2006

Po husitských oslavách nastává období čtyř historických oslav. V roce 2003 byly slavnosti na téma Jízdárna ve světcích, v následujícím roce byl podtitulem historických oslav „Tachov bájích a pověstí“. Program historických oslav však nebyl příliš zajímavý a jak již bylo zmíněno, historický charakter oslav pomalu upadal, i témata nebyla pro diváka tak zajímavá jako v předešlých letech.

Historické slavnosti v roce 2005 „Jede král, jede k nám..“ si měly připomínat 890 let od první písemné zmínky o Tachově a 720 let vysazení královského města u hradu Tachov Přemyslem Otakarem II. Tyto slavnosti měly zcela jistě krásné téma, které však do programu nebylo skoro vůbec zakomponováno, nebýt hry „Jede král, jede k nám..“,

¹⁵¹ Husitský vůz změnil nejenom svou původní charakteristiku ale i posádku, která byla přeměněna z bojových husitů na posádku Jan Husa s doprovodem, která měla symbolizovat cestu Jana Husa do Kostnice. Tato změna charakteru husitského vozu byla nejenom nařízením města ale také vyplynula z dobového trendu, že válka je špatná věc. viz. Rozhovor s RNDr. Pavlem Řepou.

¹⁵² Viz. Příloha číslo 12.

¹⁵³ Tachov čeká bitva, *Tachovská jiskra*, roč. 12, 2002, číslo 33 z 14. 8., ss. 1, 3.

¹⁵⁴ Opět se strhla velká bitva, *Tachovská jiskra*, roč. 12, 2002, číslo 35 z 28. 8., s. 5.

¹⁵⁵ Na základě rozhovoru s RNDr. Pavlem Řepou dne 30. 3. 2012.

kteřá byla připravena za spolupřáce divadelních a řermířských sborů z Tachova a německého Bärnau.

V roce 2006 z důvodu řádného výročí významné události spjaté s Tachovem se konaly slavnosti na téma „ Co v kronikách nenajdete, aneb jak se bavili před sto lety, když ještě nebyl rozhlas ani televize“. Program byl obdobný jako u předchozích oslav, avřak s výjimkou představení hry Josef řvejk, kteřá sklidila obrovský potlesk.¹⁵⁶

5.6 Husitské slavnosti v roce 2007

Slavnosti 570. výročí vzbudily obrovský zájem a veřkeré vstupenky na náměstí byly vyprodány. Odhaduje se, že slavnosti navřtívilo kolem sedmi tisíc lidí.¹⁵⁷ Vrcholem programu oslav byl noční dobový průvod husitů a křiřáků k městským hradbám¹⁵⁸, kde se uskutečnila bitva husitů s křiřáky, kteřá vyvrcholila překrásným ohňostrojem.¹⁵⁹ Součástí programu byly nadále tachovřtí divadelníci komedianti¹⁶⁰ a tachovřká řermířská skupina Rytíři z Tachova.

Programově velmi bohaté slavnosti navřtívili oficiální hostí jako ruský konzul, starostové českých a německých měst spjatých s husitskou tradicí.¹⁶¹

Při oslavách v roce 2007 se již neobjevuje jízda husitského vozu v řádné z jeho předeřlých forem, a to především z důvodu předchozího nezájmu.¹⁶²

5.7 Pokračování historických slavností a husitské slavnosti v roce 2012

V následujících letech se stále konaly historické slavnosti na témata významných dějin Tachova. Poslední konané historické oslavy v roce 2011 byly na téma „150 let Jízdárny ve Světcích“. V letořním roce Tachov opět, po pětiletém cyklu, čekají husitské slavnosti. Letořní husitské slavnosti mají opět obsahovat divácky oblíbený kostýmový

¹⁵⁶ Brořury k historickým slavnostem 2003-2007.

¹⁵⁷ Slavnosti přilákaly v sobotu sedm tisíc návřtěvníků, *Tachovřský deník*, 2007, číslo 194 z 21. 8., s. 2.

¹⁵⁸ Viz. příloha číslo 13.

¹⁵⁹ Na základě rozhovoru s Bořenou Vaňkovou dne 27. 3. 2012.

¹⁶⁰ Viz. příloha číslo 14.

¹⁶¹ Husitské dnes startují, *Tachovřský deník*, 2007, číslo 191 z 17. 8., s. 1.

¹⁶² Na základě rozhovoru s RNDr. Pavlem Řepou dne 30. 3. 2012.

průvod městem, rekonstrukci bitvy a ohňostroj.¹⁶³ Místní komedianti by rádi navázali na předchozí jízdu husitského vozu, a proto se rozhodli, že při letošních oslavách se vydají z německého města Bärnau pěšky po okresu Tachova a v každé obci, vesnici a městě, které budou procházet, zahrají krátké divadelní představení s husitskou tematikou, ve kterém si budou dělat z husitů „spíše srandu“.¹⁶⁴

5.8 Charakter novodobých husitských oslav

Charakter novodobých husitských slavností jde shrnout do čtyř základních bodů, které předkládám níže.

a) Rekonstrukce bitvy

V novodobých oslavách se ukotvil nový prvek oslav, a to je rekonstrukce bitvy o Tachov mezi křižáky a husity. Tento prvek vznikl z velkého úspěchu rekonstrukce bitvy v roce 1987 na řece Mži a také proto, že v 90. letech byli hlavními pořadateli oslav Rytíři z Tachova a jejich hlavní činností jsou šermířská vystoupení.

b) Dobový kostýmový průvod městem

Kostýmový průvod městem se u obyvatel Tachova těší velkému úspěchu, a proto je součástí jak husitských, tak i historických oslav. Průvodu se účastní i německé obyvatelstvo.

c) Ohňostroj

Ohňostroj a ohnivá show se stala součástí oslav, především z důvodu, že se těší velké oblibě u návštěvníků husitských oslav.

d) Kulturní a sportovní doprovodný program

Součástí oslav je stále bohatý kulturní program, především prezentace vlastní divadelní tvorby místního divadelního spolku Komedyjanti, kteří spolupracují se

¹⁶³ Na základě rozhovoru s Boženou Vaňkovou dne 27. 3. 2012.

¹⁶⁴ Na základě rozhovoru s RNDr. Pavlem Řepou dne 30. 3. 2012.

sousedním bavorským divadelním souborem s Bärnau. Při oslavách se koná také každoroční fotbalové utkání.

5.9 Shrnutí novodobých husitských oslav po roce 1989

První husitské oslavy v roce 1992, po sametové revoluci, měly značně rozpačitý charakter. Bylo to především z celostátního trendu odmítání husitství¹⁶⁵, které bylo za komunistů vyzdvihováno. Důvodem, proč se husitské slavnosti v Tachově udržely i po roce 1989, bylo především to, že Tachované brali tradici husitství jako jejich národní identifikaci. Jak již bylo zmíněno, po roce 1945 přišlo nové obyvatelstvo, které se potřebovalo národnostně identifikovat. Tradice husitství byla pro ně českou tradicí, na kterou mohli být hrdí a prezentovat ji. Navíc každé větší město pořádá slavnost, kde si připomíná svou historii a i město Tachov potřebuje takovou slavnost a vzpomínka na 4. křížovou výpravu a husity, byla pro Tachov tak zakořeněnou událostí, že ji nechtěli měnit.

Oslavy v roce 1992 byly sice oproti předchozím oslavám, co do velikosti a programové nabídky, o dost skromnější než byly oslavy za komunistů, ale od jejich konání se neopustilo. Velkou zásluhu na zachování husitských oslav mají Rytíři z Tachova, kteří v 90. letech byli hlavními pořadateli oslav a dali jim tak zcela nový charakter, kde hlavním programem oslav je rytířská bitva, rekonstrukce bitvy husitů a křížáků v roce 1427.

Hlavní problém novodobých oslav byla finanční stránka. Zatímco při oslavách za komunistů byl již od jara sestaven výbor na přípravu oslav a finanční stránka byla zajištěna, při novodobých husitských oslavách je hlavní faktor finanční stránka. Městské kulturní středisko, které je hlavním organizátorem oslav, dostane část financí od města a zbytek financí na uskutečnění oslav a programu si musí zajistit z vlastní iniciativy. Proto také někdy dochází k názoru, že novodobé husitské slavnosti jsou spíše „komerční“. Záměr iniciátorů oslav to samozřejmě není, i když nepopírají, že komerce k oslavám patří a že bez ní by se také husitské slavnosti nemohly konat.¹⁶⁶

¹⁶⁵ Na základě rozhovoru s PhDr. Janou Hutníkovou dne 27. 3. 2012.

¹⁶⁶ Na základě rozhovoru s Boženu Vaňkovou dne 27. 3. 2012.

Zcela nový prvek, který se objevuje v novodobých husitských oslavách, je spolupráce německých obyvatel na husitských slavnostech. Je to především město Bärnau, které společně s místním tachovským divadelním souborem komedianti spolupracují na divadelních představeních, které jsou součástí programu husitských oslav.¹⁶⁷ Německé obyvatelstvo se i účastní dobového průvodu, kde je převlečeno za křižácké vojsko.¹⁶⁸

S německým obyvatelstvem také dochází v husitských oslavách k novému pohledu na husitství, jako na souboj náboženský, což byl hlavní důvod vzniku husitství¹⁶⁹. Husitství do této doby, a především za komunistů, bylo prezentováno jako národnostní boj Čechů a Němců.

¹⁶⁷ Na základě rozhovoru s RNDr. Pavlem Řepou dne 30. 3. 2012.

¹⁶⁸ Na základě rozhovoru s Boženou Vaňkovou dne 27. 3. 2012.

¹⁶⁹ Na základě rozhovoru s PhDr. Janou Hutníkovou dne 27. 3. 2012.

6 Srovnání husitských oslav v režii komunistů a novodobých husitských oslav

Hlavní rozdíl mezi novodobými oslavami a oslavami za komunismu je ztráta jejich ideologického podtextu. Co se týká charakteru oslav, některé prvky se zachovaly až do novodobých oslav, jiné úplně zanikly.

Společný prvek husitských oslav jak za komunismu, tak i těch novodobých, je sociální funkce slavností. Pro většinu obyvatel Tachovska jsou slavnosti časem, kdy se setkají se svými blízkými a přáteli, které třeba i rok neviděli, vypnou od všech starostí, práce a stresu, který mají a chtějí se při slavnostech pobavit připravenou zábavou.

Další rozdíl, který byl už zmíněn, je ve financování oslav. Zatímco za komunismu finanční stránka oslav nebyla žádný problém, v novodobých oslavách jsou husitské slavnosti postaveny na finanční stránce.

Změnilo se i nadšení obyvatel z oslav. Zatímco za komunismu byli obyvatelé z oslav nadšeni a vždy se na ně velmi těšili, možná to bylo i z důvodu konání oslav po pěti letech, při novodobých oslavách už jejich popularita kolísá. Lidé jsou z oslav méně nadšeni, i když oslavy jsou stejně programově bohaté a možné i bohatší. Stojí za úvahu, zda každoroční slavnosti a menší důraz na lokální patriotismus husitské tradice nestojí za úbytkem dříve silné podpory místních.

Závěr

Ve svém výzkumu popisují vznik novodobých tachovských husitských oslav a jejich postupný vývoj, který utvářel moderní dějiny Tachovska.

Na začátku své práce představují historickou událost vítězství husitů nad křižáky v bitvě o Tachov, stručný historický vývoj města Tachova, které bylo po třicetileté válce v podstatě germanizováno, dokládá, že tehdejší pohled Tachovanů na husitství byl značně negativní. První pokusy a připomenutí vítězství husitů nad křižáky v Tachově přichází s obdobím první republiky, kdy dochází k přílivu českého obyvatelstva do Tachova. Snahou menšinového českého obyvatelstva na Tachovsku bylo připomenutí slavné historické události pro české dějiny. A právě husitství mezi takové události v českých dějinách patřilo. Navíc oslavy husitství byly projevem českých menšin na Tachovsku proti utlačování od převažujícího německého obyvatelstva. Během druhé světové války nejsou pochopitelně žádné zmínky o konání oslav na počest husitství na Tachovsku.

K zásadní změně pro vývoj husitských oslav dochází po druhé světové válce, kdy dochází k vysídlení původního německého obyvatelstva a nástupu komunismu. Značně vyliďněné pohraničí je novou vládou doosidlováno českým obyvatelstvem z Čech a reemigranty z Rumunska a Maďarska. Komunistická vláda si velmi dobře uvědomovala zásadní polohu pohraničí a důležitost její kontroly. Komunisté věděli, že je potřeba, aby nové obyvatelstvo mělo pozitivní vztah k novému domu a pozitivní vztah k novému domovu se rozhodli vytvořit na základě místní historické tradice.

Historická událost vítězství husitů na křižáky v roce 1427 v bitvě u Tachova, která byla připomenuta již za první republiky, posloužila komunistickému režimu k vytvoření místní národní tradice, kterou komunisté obyvatelstvu vykládali dle aktuálních politických potřeb. V roce 1946 se v Tachově konala první národní pouť, která byla jakousi předzvěstí k husitským slavnostem. První husitské slavnosti v Tachově se konaly v roce 1952. Husitské slavnosti se konají od roku 1952 v pětiletém cyklu až do dnešní doby.

Husitské oslavy v Tachově v režii komunistů dostali svůj zcela zásadní charakter a význam a postupně se staly velkolepou celookresní slavností a někdy dokonce až

krajskou událostí. Jejich program byl vždy uzpůsoben, aby vyhovoval záměrům komunistické strany. Společnými prvky husitských slavností v režii komunistů bylo konání vojenské přehlídky, která byla postupně v slavnostech přeměněna na mírovou manifestaci pracujících. Hlavním záměrem komunistické strany byla prezentace jejich síly a ekonomických úspěchů v okrese. Součástí vojenské přehlídky a mírové manifestace byl vždy projev jednoho z vysoce postaveného stranického nebo vládního člena komunistické strany, který s delegací navštívil Tachov při konání husitských oslav. Ve svém projevu vždy nezapomněli zdůraznit úspěchy Tachovska pod hlavičkou komunistické vlády a případně reagovat na aktuální politické dění s přirovnáním k historickým událostem mezi husity a křižáky.

Husitské oslavy v režii komunistů měly zcela určitě ideologický záměr, ale je těžko prokazatelné, zda většina obyvatel vnímala tuto skutečnost. Většina nově osídlených se spíše potřebovala identifikovat s novým domovem a husitská tradice podporována komunistickou vládou k tomu nejlépe posloužila. Důkazem nadšení pro husitské slavnosti v Tachově byla vlastní iniciativa obyvatelstva při slavnostech, jako tomu bylo v roce 1967, kdy byla vytvořena replika husitského vozu pro jízdu po republice a v roce 1987 byla místním obyvatelstvem připravena rekonstrukce bitvy mezi husity a křižáky na řece Mži.

K zásadní proměně husitských slavností dochází po roce 1989, kdy dochází k pádu komunistického režimu a husitské slavnosti tak ztrácejí svého hlavního pořadatele. Při konání prvních novodobých husitských slavnostech byly vidět značné rozpaky, které byly dány především novou politickou situací a vytvořením nové spolupráce mezi německou a českou stranou v pohraničí. Právě tato nová spolupráce mezi českou a německou stranou přinesla zcela nový prvek do husitských oslav, a to náhled na husitství jako na souboj náboženský a zastínila původní pohled na husitství jako sociální boj, který byl původně prezentován za podpory komunistů. Díky novému pohledu na husitství dochází ke spolupráci německých sousedů z příhraničí na oslavách a jejich aktivní účasti na nich.

Provedla jsem výzkum, popis a srovnání oslav, které utvářely moderní dějiny Tachovska. Bylo nesmírně zajímavé pozorovat proměny i kontinuitu slavností a jejich jednotlivých složek. Navázala jsem a přehodnotila práci Milady Krausové, díky

rozhovorům s lokálními pamětníky a účastníky událostí. Jedním z překvapivých zjištění byla českoněmecká otázka, která díky novému pohledu německého obyvatelstva na husitské slavnosti jako na náboženský spor přinesla spolupráci české a bavorské strany při konání oslav. Díky rozhovorům s organizátory novodobých husitských a historických slavností jsem v zásadě vyvrátila pohled Milady Krausové na slavnosti za účelem komerce. Komerce je zcela jistě součástí novodobých oslav. Stejně tak tomu bylo při oslavách za komunistů. Nyní je však více viditelná, a to především z důvodu, že právě díky sponzorům se mohou konat husitské a historické slavnosti, které byly za komunistů sponzorovány vládou. Záměr přetvoření oslav pro komerční účely pořadatelé odmítají a shodují se, že hlavním cílem husitských a historických oslav je připomenutí si významné historické události společně s kulturním programem.

Husitské slavnosti jsou nesmírně důležitým prvkem moderního povědomí Tachovska, které v proměnách pokračuje a pokračovat bude. Věřím, že má práce toto přesvědčivě dokládá, nebo alespoň poctivě zachycuje všechny dostupné znalosti o tomto fenoménu novodobých dějin Tachovska.

Summary

In my research, I describe the emergence of the modern Hussite celebrations and their gradual development that shaped the modern history of the Tachov region. A fundamental change for the development of the Hussite celebrations took place after the WW2 with the displacement of the former German population and the commencement of Communism. The Hussite celebrations, directed by the Communists, certainly had an ideological intention, but it is very difficult to substantiate whether most of the inhabitants perceived this fact. Most of the new inhabitants rather needed to identify with their new home, and the Hussite tradition supported by the Communist government served this purpose the best. A fundamental transformation of the Hussite celebrations took place after 1989, when the Communist regime collapsed and the Hussite celebrations lost their main organizer. During the first modern Hussite celebrations there was seen a sort of considerable embarrassment, which were caused mainly due to the new political situation and the creation of new cooperation between the German and the Czech side of the border. It was this new cooperation between the Czech and the German side that has brought a completely new element to the Hussite celebrations, the view at the Hussite movement as a religion battle, and it overshadowed the original view at the Hussite movement as a social struggle, which had been originally presented with the support of the Communists. One of the surprising discoveries was the Czech-German question, which thanks to a new perspective of the German population on the Hussite celebrations as a religious strife brought the Czech and Bavarian cooperation in holding the celebrations. Thanks to several interviews with organizers of the modern Hussite and historical celebrations I basically disproved the view of Milada Kraus at the celebrations held for the purposes of commerce. The intention of transforming the celebrations for the commercial purposes is strictly denied and the organizers agree that the main objective of the Hussite and historical celebrations is the commemoration of important historical events, together with a cultural program. I believe that this thesis has convincingly demonstrated this fact, or at least that it fairly captured all available knowledge about this phenomenon of the modern history of the Tachov region.

Seznam literatury

Prameny:

SOkA Tachov. Pamětní kniha České Obecní školy v Tachově 1921- 1938.

NENUTIL, N. J. *Obležení stříbra a bitva o Tachov 1427*. (tiskopis, archiv Muzea Českého lesa v Tachově)

Literatura:

BÝRUT, V. - JAKL, V. Z historie husitských oslav I. In: *560. Výročí vítězství husitských vojsk nad křižáky u Tachova*. Tachov: Okresní muzeum v Tachově, 1987.

BYSTRICKÝ, V. - WASKA, K. *O vyhnání křižáků z Čech roku 1427*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1982.

ČORNEJ, P. *Velké dějiny zemí Koruny české 1402-1437*. Praha: Paseka, 2010. ISBN 978-80-7432-007-1.

FRANKENBERGER, O. Bitva u Tachova 1427. In: *Sborník okresního muzea v Tachově 1982/15*. Tachov: Okresní muzeum v Tachově, 1982.

HUTNÍKOVÁ, J. Z historie husitských oslav II. In: *560. Výročí vítězství husitských vojsk nad křižáky u Tachova*. Tachov: Okresní muzeum v Tachově, 1987.

JÁNSKÝ, J. *Páni ze Švamberka - pětisetletá saga rodu s erbem labutě*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2006. ISBN 80-86125-72-6.

KRAUSOVÁ, M. Husitské oslavy v Tachově v režii komunistů. In: *Dějepis XIX*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2003.

KRAUSOVÁ, M. *Husitské války v historickém povědomí obyvatel česko-bavorského pohraničí*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2000. ISBN 80-86125-13-0.

NEJEDLÝ, Z. *Komunisté dědici velkých tradic českého národa*. Praha: Československý spisovatel, 1953.

NENUTIL, J. a kol. *Druhá světová válka a případ Tachovsko*. Plzeň: Vydavatelství ZČU, 2010. ISBN 978-80-7043-889-3.

PONCAROVÁ, B. Vývoj názvů ulic v městě Tachově 1925-2006. In: *Sborník muzea Českého lesa v Tachově*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa v Domažlicích, 2007.

PROCHÁZKA, Z. *Město Tachov*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 1997. ISBN 80-901877-4-9.

ŠLAJER, J. *Husitství v našem kraji*. Plzeň: Krajské nakladatelství v Plzni, 1963.

ŠMAHEL, F. *Husitská revoluce 3*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-075-0.

TRUBAČOVÁ, J. Průběh husitských válek na Tachovsku. In: *Sborník okresního muzea v Tachově 1982/15*. Tachov: Okresní muzeum v Tachově, 1982.

VOJÁČEK, L. - SCHELLE, K. - KNOLL, V. *České právní dějiny*. Plzeň: vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-257-8.

Periodika:

Tachovská jiskra od ročníku VIII. roku 1957 do ročníku 12. roku 2002.

Tachovský deník od ročníku VI. roku 1997 do roku 2007.

Pravda ročník 68. Roku 1987

Pamětníci:

PhDr. Jana Hutníková, bytem Zářečná 1520, Tachov, datum rozhovoru dne 27. 3. 2012. Ředitelka Muzea Českého lesa v Tachově.

Marie Mirtlová, bytem 1.máje 1623, Tachov, datum rozhovoru dne 28. 3. 2012. Bývalá pracovnice Městského kulturního střediska v Tachově. Její manžel byl ředitelem Městského kulturního střediska v Tachově.

RNDr. Pavel Řepa, bytem Školní 1323, Tachov, datum rozhovoru dne 30. 3. 2012. Aktivní účastník husitských a historických oslav až do dnešní doby.

František Soukup, bytem Školní 1373, Tachov, datum rozhovoru dne 27. 3. 2012.
Pamětník a organizátor husitských oslav.

Božena Vaňková, bytem Želivského 1753, Tachov, datum rozhovoru dne 27. 3. 2012.
Současná ředitelka Městského kulturního střediska v Tachově.

Seznam příloh

Příloha číslo 1 – Pomník na památku 500. výročí bitvy u Tachova

SOkA Tachov. Pamětní kniha České Obecní školy v Tachově 1921- 1938. s. 38

Příloha číslo 2 – Snímek vojenské přehlídky při husitských oslavách v roce 1957

Začínají husitské slavnosti. Tachovská Jiskra. 13, 1962, číslo 26 z 27. 6., s. 2. Foto: Altman.

Příloha číslo 3 – Replika husitského vozu

Dnes vyjede z Tachova do Halže husitský vůz. Tachovský deník. VI., 1997, číslo 187 z 12. 8. S. 10. Foto: archiv okresního muzea.

Příloha číslo 4 – Spanilá jízda husitského vozu v roce 1967 z Prahy do Tachova

První spanilá jízda „husitů“ začínala v Praze. Tachovský deník. VI., 1997, číslo 189 z 14. 8. s. 10.

Příloha číslo 5 – Pohled na tribunu při projevu Lenárta

Tábora stále aktuální. Tachovská Jiskra. XVII., 1967, číslo 32 z 11. 8., s. 1. Foto: Altman.

Příloha číslo 6 – Památník na Vysoké

Husité. (online) Dostupné z <http://www.husitstvi.cz/g66.php>. Citace 10. 4. 2012.

Příloha číslo 7 – Bitva „husitů“ a „křižáků“ na řece Mže při oslavách v roce 1987

Slavné vítězství husitů nad křižáky v roce 1427 očima historiků. Deník Nová Pravda. 2, 1992, číslo 191 z 15. 8. s. 10. Foto: Archiv muzea Tachov

Příloha číslo 8 – Historické slavnosti „Jan Lucemburský“

Tachov v zajetí historie. Tachovská Jiskra. 9, 1999, číslo 34 z 25. 8. s. 5.

Příloha číslo 9 – Příjezd císaře Františka Josefa I. S císařovnou na tachovské nádraží

Přijel císař Fr. Josef. Tachovská Jiskra. 10, 2000, číslo 34 z 23. 8. s. 1.

Příloha číslo 10 – Průvod českého krále a římského císaře Karla IV. po středověké Zlaté cestě

Do Tachova přijel Karel IV. Tachovská Jiskra. 11, 2001, číslo 34 z 22. 8. s. 1.

Příloha číslo 11 – Mistr Jan Hus dorazil s doprovodem na tachovské náměstí

Opět se strhla velká bitva. Tachovská Jiskra. 12, 2002, číslo 35 z 28. 8. s. 5.

Příloha číslo 12 – Rekonstrukce bitvy husitů a křižáků při oslavách v roce 2002

Potlesk bitvě na Vysoké. Tachovská Jiskra. 2, 2002, číslo 35 z 27. 8. s. 1. Foto: Marie Matějková

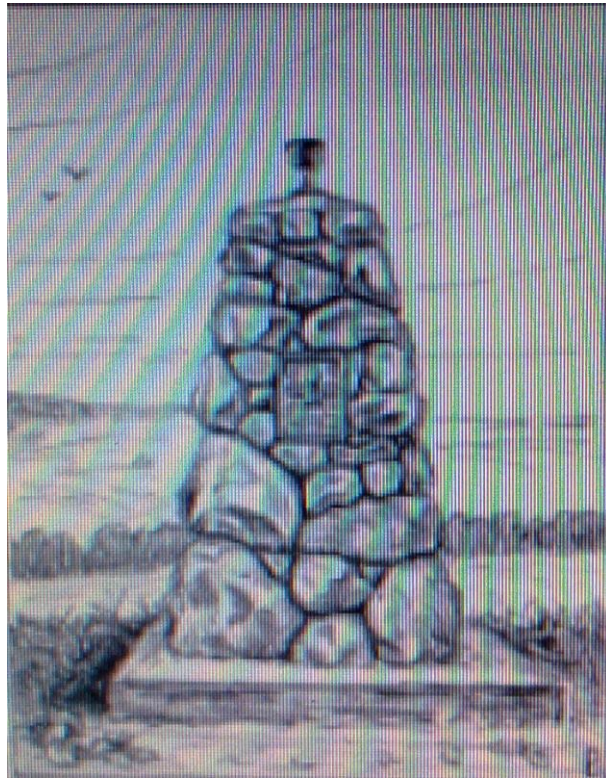
Příloha číslo 13 – Noční průvod husitů a křižáků

Vzplála bitva o tachovský hrad. Tachovská Jiskra. 17, 2007, číslo 33 z 15. 8. s. 5.

Příloha číslo 14 – Ukázka z představení divadelního souboru Komedyjanti

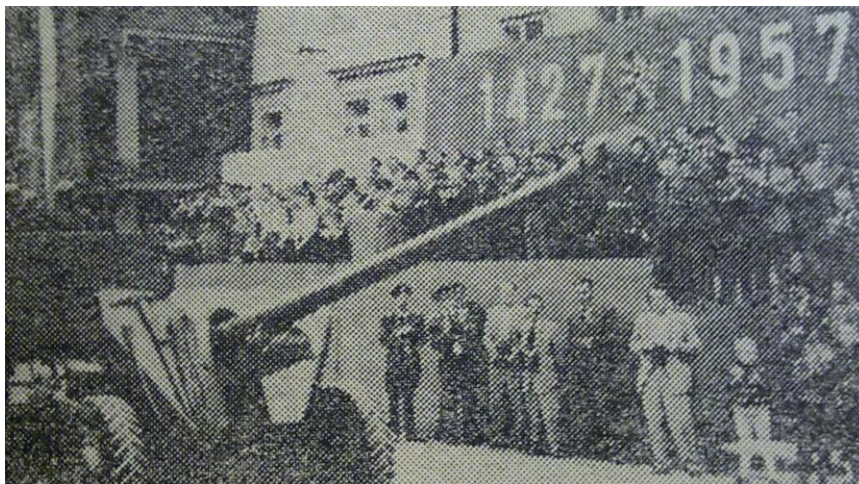
Víkendový doprovodný program historických slavností na náměstí. Tachovský deník. X., 2001, číslo 191 z 15. 8. s. 13.

Přílohy

Příloha číslo 1 – Pomník na památku 500. výročí bitvy u Tachova

Zdroj: SOkA Tachov. Pamětní kniha České Obecní školy v Tachově 1921- 1938. s. 38.

Příloha číslo 2 – snímek vojenské přehlídky při husitských oslavách v roce 1957

Zdroj: Začínají husitské slavnosti. Tachovská Jiskra. 13, 1962, číslo 26 z 27. 6., s. 2.

Foto: Altman.

Příloha číslo 3 – Replika husitského vozu

Zdroj: Dnes vyjede z Tachova do Halže husitský vůz. Tachovský deník. VI., 1997, číslo 187 z 12. 8. s. 10. Foto: archiv okresního muzea.

Příloha číslo 4 – Spanilá jízda husitského vozu v roce 1967 z Prahy do Tachova

Zdroj: První spanilá jízda „husitů“ začínala v Praze. Tachovský deník. VI., 1997, číslo 189 z 14. 8. s. 10.

Příloha číslo 5 - Pohled na tribunu při projevu Lenárta

Zdroj: Tábora stále aktuální. Tachovská Jiskra. XVII., 1967, číslo 32 z 11. 8., s. 1. Foto: Altman.

Příloha číslo 6 – Památník na Vysoké

Odkaz: Husité. (online) Dostupné z <http://www.husitstvi.cz/g66.php>. Citace 10. 4. 2012.

Příloha číslo 7 – Bitva „husitů“ a „křižáků“ na řece Mže při oslavách v roce 1987

Zdroj: Slavné vítězství husitů nad křižáky v roce 1427 očima historiků. Deník Nová Pravda. 2, 1992, číslo 191 z 15. 8. s. 10. Foto: Archiv muzea Tachov.

Příloha číslo 8 – Historické slavnosti „Jan Lucemburský“

Zdroj: Tachov v zajetí historie. Tachovská Jiskra. 9, 1999, číslo 34 z 25. 8. s. 5.

Příloha číslo 9 – Příjezd císaře Františka Josefa I. S císařovnou na tachovské nádraží

Zdroj: Přijel císař Fr. Josef. Tachovská Jiskra. 10, 2000, číslo 34 z 23. 8. s. 1.

Příloha číslo 10 – Průvod českého krále a římského císaře Karla IV. po středověké

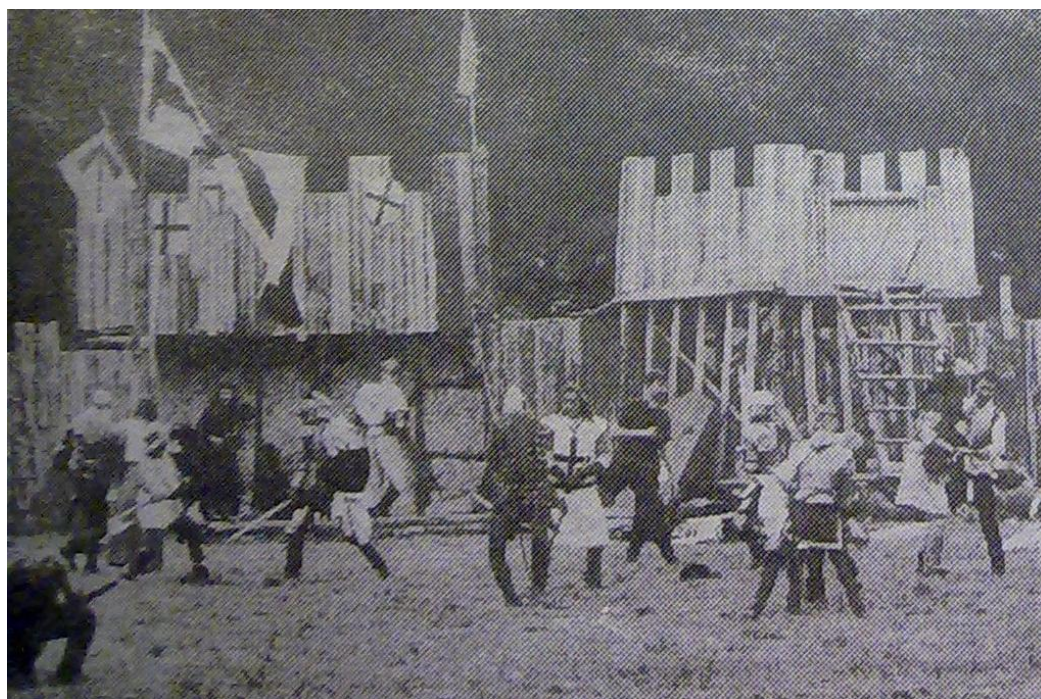
Zlaté cestě

Zdroj: Do Tachova přijel Karel IV. Tachovská Jiskra. 11, 2001, číslo 34 z 22. 8. s. 1.

Příloha číslo 11 – Mistr Jan Hus dorazil s doprovodem na tachovské náměstí

Zdroj: Opět se strhla velká bitva. Tachovská Jiskra. 12, 2002, číslo 35 z 28. 8. s. 5.

Příloha číslo 12 – Rekonstrukce bitvy husitů a křížáků při oslavách v roce 2002

Zdroj: Potlesk bitvě na Vysoké. Tachovská Jiskra. 2, 2002, číslo 35 z 27. 8. s. 1. Foto:
Marie Matějková

Příloha číslo 13 – Noční průvod husitů a křižáků

Zdroj: Vzplála bitva o tachovský hrad. Tachovská Jiskra. 17, 2007, číslo 33 z 15. 8. s.5.

Příloha číslo 14 – Ukázka z představení divadelního souboru Komedyjanti

Zdroj: Víkendový doprovodný program historických slavností na náměstí. Tachovský deník. X., 2001, číslo 191 z 15. 8. s. 13.